45. Keskiviikkona 4 p. heinäkuuta

k:lo 7 i. p.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia:

Toinen käsittely:

Siv.

1) Ehdotus laiksi kahdeksan tunnin työajasta 757

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 11; työväenasiainvaliokunnan mietintö n:o 1; ed. Hännisen y. m. edusk. esit. n:o 22.

2) Ehdotus 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rangaistusten täytäntöönpanoa koskevan asetuksen 4 luvun 2 §:n muuttamisesta 776

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 15; lakivaliokunnan mietintö n:o 9; ed. Hultinin ja Branderin edusk. esit. n:o 7.

3) Ehdotus, joka tarkoittaa erinäisten pykälien muuttamista 15 päivänä tammikuuta 1915 annetussa eräänlaatuisten yhtiöiden ja yhdistysten maanhankintaoikeutta koskevassa asetuksessa ..... »

Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 16; talousvaliokunnan mietintö n:o 7; ed. Haatajan y. m. edusk. esit. n:o 18.

Ainoa käsittely:

4) Lisätyn tarkastuksen ja valvonnan aikaansaamista vankeinhoidossa tarkoittava anomusehdotus 780

Asiakirjat: Lakivaliokunnan mietintö n:o 10; ed. Hultinin y. m. anom. ehd. n:o 16.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ed. Brander, E. Huttunen, Kotila, Lumivuokko, Malmivaara, Pärssinen ja Tokoi.

Ilmoitusasiat:

Puhemies: Eduskunnalle osotetussa kirjelmässä pyytää ed. Lille, että hänet vapautettaisiin valtiovarainvaliokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto ehdottaa suostuttavaksi tri Lillen anomukseen.

Eduskunta suostuu ed. Lillen vapautuksenpyyntöön.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi kahdeksan tunnin työajasta.

Esitellään edelleen suuren valiokunnan mietintö n:o 11 ja jatketaan siinä sekä työväenasiainvaliokunnan mietinnössä n:o 1 valmistelevasti käsitellyn ed. Hännisen y. m. tekemän ja ehdotuksen laiksi kahdeksan tunnin työajasta sisältävän eduskuntaesityksen n:o 22 toista käsittelyä joka, viime täysistunnossa keskeytyi.

Puhemies: Edellisessä istunnossa suoritettiin jo loppuun yleiskeskustelu asiasta, joten nyt olisi ryhdyttävä lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Esitellään suuren valiokunnan mietintöön sisältyvän lain 1 §.

Keskustelu:

Ed. Hjelt: Till först vill jag fästa uppmärksamheten vid ett tryckfel i den svenska upplagan. Hela 1 §-beteckningen har bortfallit. När förslaget kommer tillbaka till stora utskottet, såsom jag hoppas, må detta blifva rättadt.

Sedan ber jag att få föreslå, att i 1 §, 1 mom. ordet »omyndiga» må utgå.

Ed. Hallstén: Samalla kun kannatan ed. Hjeltin tekemää ehdotusta, pyydän nyt saada lähemmin tehdä ne tähän pykälään kohdistuvat muutosehdotukset, joihin yleiskeskustelussa eilen viittasin.

Niinkuin silloin sanoin, olisi minusta tämä pykälä siten muutettava, että laki tulisi ulettumaan samaan alaan kuin vuonna 1909 laadittu, vielä vahvistamatta oleva lakiehdotus. Silloin tulisi tämä laki koskemaan tehdas- ja käsityöliikkeitä sekä muita teollisuusammatteja, toiseksi rakennustöitä, ei kuitenkaan sellaisia, jotka tarkoittavat yksityisten asuin- ja talousrakennuksia maalla tai rakennusten korjauksia; kolmanneksi yrityksiä, jotka tarkoittavat rautatien, raitiotien, ilmaradan, kanavan ja sataman rakentamista ja neljänneksi saunoja ja kylpylöitä. On myöskin vuoden 1909 lakiehdotuksessa vielä viidentenä kohtana »liikkeet, jotka harjoittavat tavaran lastaamista tai purkamista», mutta koska siihen liitetään lisäys: »kuitenkin niin, että tässä kohdassa mainittuihin liikkeisiin sovelletaan ainoastaan lasten ja nuorten työntekijäin työtä koskevia määräyksiä», ja koska minun ehdotukseni mukaan tämä nyt tehtävä laki tulisi koskemaan ainoastaan täysi-ikäisiä, olisi, jotta tämä laki tulisi 1909-vuoden lain mukaiseksi, tämä momentti poistettava. Suuren valiokunnan pykälästä jäisivät pois muut kohdat paitsi pykälän 3:s ja 4:s kappale, eli sen viimeiset kappaleet, jotka säilytettäisiin muuttamatta.

Onhan luonnollista, niinkuin myös jo eilen huomautin, että näinkin rajoitettu yleislaki tulee käsittämään hyvinkin erilaatuisia teollisuusaloja, sellaisia, joissa vaatimukset ovat hyvinkin toisistaan poikkeavia, joten seuraaviin pykäliin tarvitaan paljon, osaksi monin verroin väljempiä määräyksiä, kuin on suuren valiokunnan lakiehdotuksessa. Tämä tietysti edellyttää, että laaditaan niin pian kuin mahdollista yksityislakeja, jotka kohdistuvat erilaisiin työaloihin. Ne ovat tietysti siten sovellettavat, että ne vastaavat niillä vallitsevia tarpeita ja vaatimuksia. Jotta nämä saataisiin selville, tarvitaan, paitsi tietysti pöydän ääressä tehtävää tutkimusta, myöskin suoranaista kokemusta, kokemusta ei ainoastaan ulkomailta, vaan myöskin omasta maasta. Esitettiinhän eilen koko joukko varsin valaisevia ja hyviä lukusarjoja. Niissä oli kuitenkin koko paljon sellaista, joka ei suorastaan sovellu siihen, josta nyt on puhe. Monet niistä tiedonannoista, jotka annettiin, kohdistuvat työajan lyhentämiseen 15:sta 12:een tuntiin tahi 12:sta 10:een tuntiin. Noita tietoja ei voida, kuten tehtiin, suoraan soveltaa, silloin kun siirrytään 8 tunnin työpäivään. Esitettiin myös aivan oikein tietoja, jotka koskivat 8 tunnin työaikaa, mutta tuskin ainoastakaan, joka olisi nojautunut omasta maasta saatuun kokemukseen. Senvuoksi tarvitaan tällä alalla sen pienen kokemuksen lisäksi, joka nykyään on täältä saatavissa, uutta ja runsaampaa. Mutta siihen tarpeelliset kokeet vaativat tietysti kustannuksia. On siis luonnollista, että se, joka ryhtyy niitä tekemään, on oleva valtio. Onhan valtio meillä työnantajana hyvin monella niistä työaloista, jotka nyt minun ehdotukseni mukaan joutuisivat edelleen tämän lain alle. Onhan valtiolla sahalaitoksia, konepajoja, se on työnantajana tavallisen rakennustyön alalla, maantien ja rautatien rakennuksilla, sillä on metsänhakkuutöitä. Sillä siis on tilaisuus panna toimeen ja sen velvollisuus minun mielestäni on näillä aloilla panna toimeen 8 tunnin työpäivä siten, että todellisesti saadaan omiin kotoisiin oloihimme nojaava kokemus. Mutta valtio voi vielä toisellakin lailla kokeilla. Se voi tehdä sopimuksen yksityisen työnantajan kanssa siten, että hänen tehtaassaan pannaan 8-tuntinen työpäivä käytäntöön, ja valtio sitoutuu kustannusten suorittamiseen ja tietysti ehkä syntyvän tappion korvaamiseen. Ja jos on oikea se väite, joka vasemmiston puolelta on julki lausuttu, että 8-tuntinen työpäivä taloudelliselta kannalta ei ainakaan tappiota tuota, vaan voittoa, niin silloinhan ei ainakaan vasemmistolla pitäisi olla mitään sitä vastaan, että valtio lupaa rahoja tähän, rahoja, joita ehkä ei tarvittaisi käyttää. Ehdotan siis, että tämä pykälä tulisi näin kuuluvaksi: »Tämän lain alaisia ovat alempana mainitut ammattiliikkeet ja yritykset, sikäli kuin niissä käytetään työapulaisina muita kuin puolisoa ja omia lapsia:

a) tehdas- ja käsityöliikkeet sekä muut teollisuusammatit;

b) rakennustyöt, ei kuitenkaan sellaiset, jotka tarkoittavat yksityisten asuin- ja talousrakennuksia maalla taikka rakennusten korjausta;

c) yritykset, jotka tarkoittavat rautatien, raitiotien, ilmaradan, kanavan ja sataman rakentamista; sekä

d) saunat ja kylpylät.

Kolmas ja neljäs kappale jäisivät, kuten sanoin, muuttamatta.

Ed. Mäkinen: Ei voitane kieltää oikeutusta siltä väitteeltä, että tämän lain sovelluttaminen maaseudulla tulee sikäli kohtaamaan vaikeuksia, että aivan pienten liikkeiden sil-

mälläpito käy työlääksi. Senvuoksi minä katsoisin, ettei mitenkään tulisi häiritsevästi vaikuttamaan niitten tarkoitusten saavuttamiseen, joihin pyritään, että nyt aluksi koetettaisiin soveltaa lakia sellaisille aloille, missä sitä todella myös voidaan valvoa. Siihen nähden olisi kai syytä 1909-vuoden teollisuusammattityölaista ottaa huomioon, mitä siinä määrätään maaseutuelämään nähden. Siinä nimittäin asetetaan aivan pienet liikkeet vielä toistaiseksi tällaisen lain ulkopuolelle. Tällä ei suinkaan tarvitse olla tarkoituksena pidättää tämmöisten pienten liikkeitten työläisiä huonommassa asemassa. Nämä liikkeet ovat miltei kauttaaltaan sellaisia, jotka eivät ole koneteollisuuden kanssa vielä yhteydessä, ne ovat useimmiten pieniä puuseppäliikkeitä ja sen semmoisia, missä työskentely on vielä rauhaisaa ja vanhanaikaisella kannalla, niin ettei aivan äkkiä voi semmoisissa pienissä oloissa 8 tunnin kannalle siirtyä. Minä luulisin, että semmoisissa saloseudun oloissa ehkä olisi vähän äkillinen muutos, jos heti siirryttäisiin 8 tunnin kannalle, joten tässä suhteessa ehkä voitaisiin tehdä poikkeus, joka tulisi ehkä silloin sovellettavaksi juuri viimeiseen momenttiin, missä tämäntapaisia poikkeuksia on tehty. Ehkä samassa yhteydessä myös voitaisiin mainita, että pienempi urakkatyö, puunhakkuu, ajo ja uitto, myöskin voitaisiin jättää näitten määräysten ulkopuolelle.

Samaan momenttiin olisi tietenkin myös silloin sovellutettava poikkeus meijereistä, jos nyt voidaan yhtyä siihen, että nekin olisi lain ulkopuolelle asetettava, koska maaseudun puolelta on väitetty, että on vaikeuksia saada meijerissä vuorotöitä käytäntöön. Minä kylläkin uskon, että suurissa meijereissä, missä löytyy useampi meijerikkö, voidaan vuorotöitä asettaa, missä on kaksi meijerikköä, kaksi vuoroa, ja missä kolme, niin kolmekin, mutta semmoisissa pienissä meijereissä, missä on ainoastaan yksi meijerikkö, tuo työnjako käynee vaikeammaksi. Ja maanviljelijät väittävät, että myös semmoisissa pienemmissä meijereissä, missä tehdään vain dritteli ja puoli päivässä, siellä juuri myös tuo meijerikköjen työ, vaikka se jakaantuu useampaan osaan, tulee olemaan siksi kohtuullista, ja siinä on niin paljon helpompaa aikaa välillä, että, jos se menee jonkun verran kahdeksan tunnin yli, se vielä ei kävisi rasittavaksi.

Minä senvuoksi ehdottaisin, että tämän 1 §:n viimeinen momentti laadittaisiin näin kuuluvaksi: »Tämä laki ei koske edellämainittuja liikkeitä ja yrityksiä silloin kun ne liittyvät sivuelinkeinoina maanviljelykseen, ei kotitaloutta eikä meijereitä, ei sellaista puutavaran hakkausta, ajoa, lauttausta ja uittoa, joka on jätetty yksityisen henkilön tai pienemmän työkunnan urakalla suoritettavaksi, eikä myöskään muita työliikkeitä ja yrityksiä mailla, joissa pidetään vähemmän kuin kolme työntekijää».

Minä tässä ehdotuksessani en siis ainakaan tällä kertaa vielä ole meijereitä jakanut eri osiin, koska maalaisväki tuntuu toivovan, että ilman erotuksetta meijerit jäisivät tämän lain ulkopuolelle. Mutta jos ei lopullisesti tähän voitaisi suostua, niin pitäisi ainakin pienemmät meijerit tästä erottaa pois.

Ed. Lille: Jag ber att få understöda de af fröken Hjelt och ldgm. Mäkinen framställda förslagen.

Ed. Perttilä: Minä lausuin jo yleiskeskustelun aikana, että meidän sosialidemokraattien taholta ei tässä kysymyksessä ole haluttu nostaa riitaa mistään vähäpätöisemmistä sivuseikoista, ja että laissa tietenkin voitaisiin ottaa huomioon sellaisia muodosteluja, jotka oleellisesti eivät itse pääasiaan kuitenkaan voisi vaikuttaa. Mielestäni ed. Hjeltin täällä tekemä ehdotus olisi tällainen, joka nähtävästi ainakin osan eduskunnan jäsenten mielestä tätä lakia väljentäisi siihen suuntaan, ettei mitään vähäpätöisempiä riitoja syntyisi pienemmillä aloilla, joten minä puolestani pyytäisin kannattaa ed. Hjeltin ehdotusta, jonka mukaan 1 §:n 1 kohdan johdannosta sana »vajavaltaisia» poistettaisiin.

Ed. Frey: Med åberopande af den motivering jag i går under den allmänna diskussionen hade äran framställa ber jag att få förena mig om de förslag, som i dag har gjorts af ldgm. Hallstén beträffande formuleringen af 1 §, och skulle denna i sådant fall på svenska få följande lydelse: »Denna lag äger tillämpning å nedannämnda rörelser och företag, för så vidt därvid såsom arbetsbiträde användes annan än make, maka eller egna barn: a) fabriks- och handtverksrörelse samt andra industriella yrken; b) byggnadsarbete, dock icke sådant, som afser enskild person tillhörig bostads- och ekonomiebyggnad å landet eller reparation och underhåll af byggnader; c) företag, som afser byggande af järnväg, spårväg, luftbana, kanal och hamn; samt d) badstuga och badinrättning. Hvad i denna lag stadgas, afser jämväl rörelse eller företag,

som drifves af staten, kommun, församling, förening eller inrättning, ändå att rörelsen icke idkas såsom näring.

Denna lag äger icke tillämpning å huslig ekonomi, ej heller å jordbruket och dess binäringar».

Ed. Sariola: Yhdyn kannattamaan ed. Hallsténin tekemää esitystä ensimäisen pykälän sisällöksi, että se tulisi käsittämään ne alat, jotka hän mainitsi. Mutta kuitenkin esitän, että pykälän alkuosa tulisi näin kuuluvaksi: »Tämän lain alaisia ovat alempana mainitut liikkeet ja yritykset, sikäli kuin niissä käytetään palkkatyöläisiä». Täten jäisivät pois sanat »muita kuin puoliso ja omia vajavaltaisia lapsia». Katson, että monessa perheessä, joka harjoittaa pienempää liikettä, saattaa olla perheen jäseniin kuuluvia henkilöitä, jotka ovat kyllin sukulaisia tai kyllin läheisillä siteillä perheeseen liitetyt, vaikka eivät olekaan asianomaisen liikkeenharjoittajan lapsia, ja pidän, että näille henkilöille olisi myöskin suotava sama oikeus, mitä on esitetty liikkeenharjoittajain omille lapsille.

Myöskin esitän, että pykälän loppuosaan liitettäisiin seuraava momentti: »Kuitenkaan älköön tätä lakia sovellettako sellaisiin tehtaisiin, käsityöliikkeisiin ja yrityksiin maalla, joissa pidetään vähemmän kuin kolme työntekijää, eikä myöskään meijereihin».

Ed. Hjelt: Jag bad om ordet för att understöda herr Mäkinens förslag, men har blifvit förekommen af herr Lille.

Ed. Pehkonen: Kun minä yhdyn kannattamaan niitä muutosehdotuksia, joita ed. Mäkinen on täällä tehnyt, pyydän merkitä ajatukseni erityisesti mikäli asia koskee osuusmeijereitä. Minä nimittäin en katso asiaa samalta kannalta kuin ed. Mäkinen enkä myöskään siten kuin ed. Sariola eilen ilmoitti asiaa käsittävänsä. Osuusmeijerien kokonaisliikekustannukset ovat kyllä lähes 20 prosenttia (isommissa kumminkin vain puolet siitä), mutta tämä ei johdu yksinomaan työpalkoista, vaan sisältyvät siihen myöskin muut liikekustannukset eikä näin ollen työajan jakaminen kahteen vuoroon kohota kustannuksia suinkaan tässä kaksinkertaisiksi. Minä kumminkin ymmärrän, että tällaista työaikalakia voidaan säätää terveellisesti ainoastaan sellaisia työaloja varten, joissa työ voipi verrattain yhtämittaisesti tapahtua koko tuon päivätyön ajan, ja sellaisia työaloja varten, joissa työ myöskin vuoden ympäri voipi tapahtua säännöllisesti. Tähän lakiin on kumminkin liitetty monia aloja, joissa työ ei voi tällä tavalla yhtämittaisesti tapahtua. Sellaiset alat käsittääkseni vaativat erikoissäännöstelyä ja ovat tällaisen lain ulkopuolelle jätettävät. Samanlainen työala on osuusmeijeriala. Monet maamme pienemmät osuusmeijerit ja myöskin suuremmat osuusmeijerit ovat sellaisilla seuduilla, joissa meijeriliike ei tapahdu säännöllisesti ympäri vuoden, vaan tarvitaan muutamien kuukausien aika keväällä työaikaa pitentää, kun sen sijaan varsinkin pienemmissä meijereissä syksyllä parin, kolmen, neljän kuukauden aikana vähenee päivittäin työaika vieläpä nollaan asti. Siten useatkin osuusmeijerit ovat sulettuja pari kolme kuukautta syksyllä ja nauttii henkilökunta siitä huolimatta palkkaa, käyttäen tämän ajan lepoon ja osittain omaksi hyväkseen. Samalla tavalla jakaantuu työaika useimmissa osuusmeijereissä siten, että toisena päivänä ollaan pakotettuja suorittamaan työtä kenties 9—10 tuntia, mutta toisena viikon päivänä työaika vähenee 3—4 tuntiin. Myöskin on työ sellaista, että sitä ei yhtämittaisesti voi tehdä, vaan täytyy määrättyinä vuorokauden aikoina kerman hapattamista seurata ja lyhempiä työskentelyaikoja suorittaa, niin että yhtämittaista työaikaa ei voi syntyä. Minun käsittääkseni tämä periaate, ettei tällä alalla voida yhtämittaista vuorokautista 8 tunnin työaikaa suorittaa ja ettei myöskään yhtämittaisesti vuoden ympäri voida työaikaa verrattain tasaisesti järjestää, vaikuttaa sen, että se on tällaisen lain alta jätettävä pois. Siihen nähden myös monet niistä työaloista, jotka tämän 1 §:n mukaan ovat tänne sisällytetyt, ovat käsitykseni mukaan tervettä yhteiskunnallista kehitystä silmällä pitäen jätettävät sieltä pois.

Ed. Pennanen: Tämän pykälän viimeisessä momentissa sanotaan, että laki ei koske maanviljelystä. Mielestäni ei kuitenkaan tämä säännös pidä täysin paikkaansa, jos laki tällaisena hyväksytään. Käsitykseni mukaan nimittäin voisi tulla muun muassa maatalousrakennustyöt ja rakennusten korjaustyöt kuulumaan tämän lain alle. Samoin yleisten teiden teko ja kunnossapito maalla, joka, kuten tiedetään, on pääasiallisesti maanviljelijäin luonnossa suoritettava. Noin 95 prosenttia maaseudun yleisten teiden kunnossapitorasituksista kuuluu maanviljelijäin suoritettavaksi. Ehkä voidaan lakia tulkita niinkin, että maanviljelijäin metsä ja halonhakkuukin voitaisiin alistaa tämän lain alaiseksi. Tähän ei mielestäni olisi

kuitenkaan tällä kertaa ainakaan mentävä, ja sen tähden minä pyydän yhtyä ed. Hallsténin tekemiin ehdotuksiin. Kyllä minunkin käsittääkseni on sillä lailla, että jos työaikaa säännöstellään muilla aloilla, sitä ennemmin tai myöhemmin on säännösteltävä myös maatalouden ja nimenomaan maanviljelyksenkin alalla. Mutta nyt, kun meillä on nälkätaistelu alkanut emmekä tiedä miten ja milloin se loppuu, maanviljelys olisi jätettävä tällä haavaa kokonaan tämän lain ulkopuolelle. Se työvoima, joka maanviljelijäin on käytettävä rakennuksiinsa ja yleisten teiden tekemiseen ja kunnossapitämiseen, on varsinkin pienviljelijäin otettava siitä samasta työvoimasta, jota maanviljelykseenkin käytetään. Varovaisimmankin laskelman mukaan voidaan esimerkiksi teiden tekemisen sanoa tulevan maksamaan maanviljelijöille vähintäin 500,000 hevospäivää vuodessa. Sitten kun on päästy tämän vaikean elintarvepulan ohi, kun maanviljelijöiltä on poistettu se pakko, joka niitä nyt jo painaa, pakko hankkia ja jakaa elintarpeita myöskin niille, jotka eivät suorita edes 8-tuntista työpäivää, ja kun maanviljelystuotteet ovat vapautetut rajahinnoista, niin luulen, että sitten ei ole syytä maanviljelijöilläkään säikähtää sitä säännöstelyä, joka tultanee panemaan toimeen myöskin maataloustyön alalla. Tottakai silloin yhteiskunta jotenkuten voi suoriutua niistä seuraamuksista, jotka tällaisesta säännöstelystä aiheutuvat. Kuten sanoin, nyt mielestäni olisi laki laadittava sellaiseksi, että se ei häiritsisi maanviljelijäin työvapautta.

Ed. L o h i: Minä ehdotan, että tästä pykälästä poistettaisiin f- ja g-merkkien alla olevat »metsän- ja halonhakkuu, puutavarain ajo ynnä lauttaus ja uitto». Onhan tunnettua, että metsän- ja halonhakkuu toimitetaan miltei kaikkialla ja ainakin suurimmaksi osaksi kokonaan urakalla, ja on aivan luonnollista, ettei työnantaja voi valvoa, miten pitkään nuo työmiehet ovat metsässä, jotka urakalla työtä tekevät. Puutavaran ajo on taas sellaista, että siinä on melkein mahdotonta määritellä, joutuuko minuutilleen hevonen reissultaan takaisin, ja siinä luonto tavallisesti jo määrää päivän pituuden, työ on talvella toimitettava, siinä mitään lakia ei tarvita, mutta toiselta puolen, jos laki on, tulee se rikotuksi. Sitten lauttaus ja uitto ovat sellaisia töitä, että ne eivät rasita ihmistä niin, että sen takia tarvitsisi niissä suojelusta, joten tämä voisi jäädä toistaiseksi vapaan sopimuksen varaan. Sitäpaitsi tämä lauttaus ja uitto ovat sellaisia töitä, että ne monessa tapauksessa täytyy saada suoritetuksi hyvin lyhyessä ajassa. Nimenomaan huomautan, että sellaisilla latvavesillä kuin on esimerkiksi suurimmassa osassa meidän kruununmetsiä Pohjanmaalla ja Lapissa, joissa vesi kuivuu muutamissa viikoissa, on melkein mahdotonta saada niin paljon työväkeä, että sitä voitaisiin useammassa vuorossa käyttää, ja samoin on vaikea saada sydänmaille niin paljon elintarpeita, että riittäisi. Minun käsittääkseni meidän valtiotaloudellemme tehdään suuri vahinko, jos tämä laki ulotetaan näihin töihin. Niinkuin tunnettua, on täällä laajalla Pohjanmaalla sitäpaitsi suurin osa meidän kruununmetsiämme ja jos työolot niissä tehdään kovin vaikeiksi, on aivan selvä, että samalla tulee puutavaran otto sieltä niin paljon kalliimmaksi, että se tulee tuntumaan silloin puutavaran hinnassa. Toiselta puolelta, niinkuin sanoin, tämä puutavaran uitto on sellaista, että siinä on melkein mahdotonta säännöllistä järjestelyä käyttää. Esimerkiksi on siellä hyvin paljon suuria järviä, toisen kerran pakoittaa tuuli seisomaan viikottain, sitten tulee tyynet ajat, jolloin täytyy tehdä työtä hyvinkin pitkälle.

Minä kyllä myönnän, että jonkun verran saatetaan tämän lain toisen pykälän kolmannen momentin mukaan työtä järjestellä. Siinä tehdään määritelmä pitemmästä ajasta, minkä saa työtä tehdä. Mutta minun nähdäkseni tämä ei vielä riitä, sillä kun tämä määritelmä sisältää sen, ettei saa tehdä yleensä neljän viikon aikanakaan enempää työtä kuin ne 8 tuntia, mitkä päivää kohti tulisi, vaikka sää ja muut olosuhteet pakoittaisivat ja vaikka työväki mielellään jaksaisikin, kun se on ensin pitkään ponnistellut, ruveta uudestaan työhön, niin laki estää sen. Minun mielestäni on ajattelematonta, että tämä laki, joka on tarkoitettu etupäässä tehdasteollisuuteen, tahdotaan ulottaa näin kaikille mahdollisille ja mahdottomille aloille. Sen takia minun mielestäni voitaisiin aivan hyvällä syyllä nämä alat jättää tästä pois, ja, jos katsotaan olevan tarvis, laatia näitä varten erityinen laki, joka on sovellettu niitä oloja silmälläpitäen.

Samalla minusta tuntuu, että niille työaloille, mitkä on numero 2 alla merkityt, jotka ovat etupäässä valtion laitoksia — täällä on rautatiet, postit, tullit, virastot, koulut ja sairaalat ja sellaiset — niille myös tarvitaan ominainen lainsäädäntö. Ne eivät ole mitään tehdastyötä ja sentähden ehdotan, että numero 2 alla olevat kohdat poistetaan.

Samalla pyydän tämän ehdotukseni tehdä nimenomaan sillä ehdolla, että näistä äänestettäisiin erikseen erillisinä ehdotuksina: Metsän- ja halonhakkuu erikseen, puutavaran ajo ja uitto erikseen ja kolmanneksi erikseen numero 2 alla olevat.

Ed. Sjöstedt-Jussila: Pyysin puheenvuoroa kannattaakseni ed. Sariolan tekemää ehdotusta.

Puhemies: Pyydän kysyä, kumpaa ed. Sariolan ehdotusta edustaja kannatti? Niitä oli kaksi.

Puhuja: Sitä, joka tahtoo jättää meijerit pois, mutta voin kyllä kannattaa molempiakin ehdotuksia.

Ed. Hjelt: Jag ber att få lämna en förklaring. Det har mer än en gång förekommit ett missförstånd, som jag fäste mig vid att äfven herr Pennanen nu återupprepade, nämligen angående denna lags tillämpning på landtbruket och landthushållningen och dess binäringar. Denna lag omfattar endast rörelser och företag, men alla de rörelser, företag och arbeten, som hafva något samband med landthushållningen eller jordbruket såväl som dess binäringar, komma icke under denna lag. Således, om det gäller skogshygge eller något annat, som herr Pennanen nämnde, så är det arbeten, som höra till landthushållningen, och äro de icke att hänföra under föreliggande lag.

Ed. Nurmela: Minä pyydän kannattaa ed. Lohen tekemiä kolmea eri ehdotusta.

Ed. Lantto: Kun minä viimeksi kuuntelin niitä puheita, joita pidettiin tämän lain johdosta, niin huomasin, että on olemassa kolmella eri kannalla olevia: Ne jotka, jyrkästi vastustavat lakia, toiset taas, jotka pitävät tämän niin hyvänä, ettei tämä korjauksia kaipaa, ja kolmannet ovat sitä mieltä, että jos laki laaditaan sille kannalle, että se on mahdollinen, voivat he sitä kannattaa. Me koetimme suuressa valiokunnassa saada lakia tälle keskikannalle, mutta siellä oli vasemmisto kokonaan mahdoton, se tunsi voimansa suuruuden ja vasaralla paukuttaen mentiin, niinkuin automobiililla olisi ajettu. Toivon, että yhteisneuvoin koetetaan laatia tästä semmoinen laki, että se voitaisiin hyväksyä.

Ed. Tuomi: Täällä ed. Lohi väitti, että uittotyöt ja lauttaustyöt olisivat sellaisia töitä, jotka eivät soveltuisi tämän lain alaisiksi. ja että niitä ei voisi tähän sovelluttaa. Minun mielestäni ne ainakin pitäisi ulottaa tämän lain alaisiksi, sillä niissä töissä työskentelee huomattavan suuri työläisjoukko, kymmeniä tuhansia henkilöitä. Täällä väitettiin, että ne ovat sellaisia töitä, etteivät ne ole rasittavia. Minä päinvastoin väitän, että ne ovat juuri rasittavia töitä ja sellaisia töitä, joista koituu työntekijöille terveydellistä vaaraa. Jo se seikka, että täytyy työskennellä monia vuorokausia yhteen mittaan lakkaamatta, syödä hotkia hätäisesti, saamatta kunnollista ruokalepoa ja taas töihin, se ei suinkaan ole terveyden mukaista. Sitten huonot asunnot ja yleensä koko työ on sellaista, varsinkin kevät- ja syysaikana, että se koettelee terveyttä, rähmiä siellä tukkijokivarsilla hyhmän seassa, tarpoa soita, olla siellä aina jalat kosteina. Mitenkään ei voi saada sellaisia jalkineita, että ne koko vuorokauden voisivat pitää jalat kuivina. Se aiheuttaa tauteja, se aiheuttaa ennen kaikkea reumatismia, se aiheuttaa monenlaisia muita tauteja. Ja mikä vielä surkeinta, noilla työmailla käytetään hyvin paljon nuorta työvoimaa, keskenkasvuisia poikasia, 12—13 vuoden vanhojakin on usein uittotöissä. Sitäpaitsi työskentelee naisia halkojen ja massanpuiden uitossa ja heillä ja nuorilla työläisillä on pitkä työpäivä, teetetään yötyötä. Esimerkiksi Näsijärven vesistöllä on tapana, että halkojen ja massan uittoon otetaankin etupäässä tällaisia heikkoja työvoimia, nuoria henkilöitä, poikasia ja naisia, siitä syystä, että heille voi maksaa pienen palkan, ja näitä sitten rääkätään vuorokausittain. Täällä on väitetty, ettei voitaisi tukkijoella järjestää esimerkiksi kaksivuoroista työpäivää. Se voitaisiin hyvin järjestää ja monella uittotyömaalla sitä käytetäänkin ja juuri sellaisilla työmailla, sellaisilla puroilla, joissa pelätään veden kuivumista, kuten ed. Lohi huomautti, niissä juuri täytyykin käyttää työvoimaa kahdella vuorolla, onpa käytetty joskus osittain kolmella vuorollakin, siitä syystä, että työ saadaan sujumaan joutuin. — Mikä estäisi lauttaustöissä tukkilautalle asettamasta kaksinkertaista työvuoroa? Ei mikään muu, paitsi jos otetaan lukuun kapitalistien ahneus. Se on ainoa syy. Sitten yleensä tukkitöissä on vallinnut hirveän huonot palkat. Tuollaisesta 14—15—16-tuntisestakin työpäivästä on maksettu korkeintaan — esimerkiksi keski-Suomessa — 3—5 markkaa päivältä. Tukkilautoilla käytetään kuukausipalkalla työvoi-

maa ja esimerkiksi Näsijärven vesistöllä on lauttausmiehistölle maksettu 50—75 markkaa kuukaudessa. Puskea sitten tuollaisella palkalla läpi vuorokauden, 3—4 vuorokautta nukkumatta. Eikö se ole rasittavaa, eikö siitä koidu terveysvaaroja, eikö se ole ihmisrääkkäystä suorastaan? Monia muita epäkohtia on uittotyömailla, jotka johtuvat pitkästä työpäivästä. Ainakin Näsijärven vesistöllä uittotöissä on ollut yleisenä tapana, että yötyöstä on maksettu ainoastaan puoli päiväpalkkaa, ja sitä on käytetty hyvin paljon. Siis tehdä työtä yöllä 9 tuntia yhteen menoon lepäämättä ja saada vain puolet siitä, mitä päiväpalkkaa maksetaan, siihen tulokseen johtaa tämäkin pitkien työpäivien käyttö. Lauttamiehellä, kun hän lähtee lauttaukseen kuukausipalkalla, voidaan teettää niin paljon työtä, että hän usein on puolikuoliaana aamupuolella yötä työtä suorittaessaan. Kun mennään suurten selkien yli yöllä, niin salmissa ja ahtaammilla väylillä täytyy heti ruveta töihin tyynien ilmojen ollessa, ollenkaan lepäämättä. Sitten tukkijoella on kehnot asunnot. Siellä tavallisesti saa työläinen oikaista väsyneen ruhonsa, silloinkun lepoaika tulee, jollekin saunanlauteelle tai pirtin likaiselle lattialle, jossa ei ole minkäänlaista vuodetta; siinä useinkin märissä ryysyissään, jotka ovat työssä kastuneet, portailla ainoastaan hattu pääalaisena ja tuppivyö peitteenä ja aamulla taas lähteä tarpomaan korpeen. Sellainen on yleensä työnrasitus tukkijoella. Täällä eduskunnassa ovat monet herrat kuvitelleet tukkijokea niin ihanteelliselta kannalta kuin sen kuvittelee eräs meidän kirjailijamme, joka on siitä sepittänyt ihanan runollisen näytelmän, jossa ei ole kajastustakaan todellisesta tukkijoesta ja sen rasituksista. Luulen tuntevani uittotyöalan ainakin yhtä hyvin kuin edustaja Lohi ja tämän toisen vastalauseen kirjoittajat, jotka myöskin täällä vakuuttavat, että se olisi sellainen työala, jossa ei olisi minkäänlaisia terveysvaaroja eikä rasituksia.

Ed. J. Haapanen: Tarkoitukseni oli kannattaa ed. Lohen tekemää ehdotusta.

Ed. Lohi: Minä pyydän ed. Tuomelle huomauttaa, että kyllä minullakin on jonkunverran persoonallista asiantuntemusta tällä alalla, sillä minä olen ollut tukkityöläinen toistakymmentä vuotta, ja minun täytyy tunnustaa, että edustaja Tuomen kuvauksessa on paljon perää, minkälaista tämä tukkijoellaolo on. Nimittäin esimerkiksi nuo halvat palkat monessa kohden, mutta niistähän ei tässä nyt ole kysymys. Huonot asunto-olot varsinkin Pohjanmaalla ovat hyvin tavallisia siellä erämaiden keskellä, mutta juuri se seikka, että siellä on huonot asunto-olot, tekee ikäväksi vuorokauden kuluttamisen, kun on ainoastaan 8 tuntia työaikaa; sieltä kun ei pääse ihmisten ilmoille, niin siellä on ikävä olla. Minä myönnän aivan hyvin, että tässä kyllä säännöksiä tarvittaisiin ja että tässä kohtuuttomuuteen on monta kertaa menty ja saatu aivan näännyksiin asti tehdä työtä, kun tehdään monta vuorokautta yhteen perään, mutta minun käsitykseni on se, ettei tämä ole sellainen työ, että se sopii tämän lain puitteisiin, vaan siinä täytyy minun käsitykseni mukaan ja voikin tehdä pitempiä työpäiviä, sillä itse työ ei ole useinkaan rasittavaa, toisinaan kyllä on raskastakin, mutta tukkijoella on paljon sellaista työtä, ettei ole paljon muuta tehtävää kuin että aikaa kuluttaa. Minä en kiellä sitä, etteikö tällä alalla säännöksiä tarvittaisi, mutta tämän lain puitteisiin ne eivät sovellu.

Ed. Pennanen: Tätä lakiehdotustahan voi lukea melkein miten tahansa. Edustaja Hjelt on arvellut minun erehtyneen, ja toivoisinkin, että niin olisi asianlaita, mutta hän on ainoa, jonka olen kuullut sillä tavalla tätä lakiehdotusta selittävän. Pykälän lopussa tosin sanotaan, ettei asia koske maanviljelystä, mutta pykälän alkupuolella sanotaan mahdollisimman selvästi, että tämä laki koskee rakennusten, teiden ja muiden kulkulaitosten korjausta ja kunnossapitoa. Ei ainakaan yleiset tiet ole missään välittömässä yhteydessä maanviljelyksen kanssa eikä voida katsoa, että ne koskevat maanviljelystä suorastaan, mutta ne ovat, kuten ensi lausunnossani huomautin, välillisesti sillä tavalla yhteydessä, että kun maanviljelijän täytyy käyttää osa työvoimastansa yleisten teiden tekoon, niin se ei luonnollisesti voi olla vaikuttamatta elintarpeiden tuotantoon. Ettei lakia voitaisi lukea eri lailla, on siitä syystä parempi, että se selvitetään niin, ettei monenlaiseen tulkintaan ole mahdollisuutta.

Ed. Kiiskinen: Pyysin puheenvuoroa ed. Pehkosen lausunnon johdosta, hän kun mainitsi, että tämä laki olisi epäsopiva meijereihin nähden, kun toisinaan meijereissä tuskin olisi täyttä kahdeksaa tuntiakaan työtä ja toisinaan ehkä tarvittaisiin tehdä enemmän kuin kahdeksan tuntia vuorokaudessa työtä. Jos ed. Pehkonen olisi samalla syventynyt lain 2 §:ään, olisi hän huomannut, että 2 § antaa sellaisen liikkumis-

mahdollisuuden, milloin työn teknillinen laatu tai muut pakottavat seikat vaativat, että meijereissä silloin, jos kerran tavaran pilaantuminen ja tavaran valmistus vaatii, toisina päivinä voidaan tehdä enemmän kuin kahdeksan tuntia ja jos taas toisina päivinä ei ole riittävästi työtä, voitaisiin järjestää työ niin, että toisena päivänä tehdään vähemmän kuin toisena, kun ei vain viikkotuntien lukua lisätä. Nimenomaan mainitaan, että viikkotuntien luku on määrätty 58 tunniksi. Laki siis sallii sellaisen liikkumisvapauden, ettei tämä laki nähdäkseni meijereihin nähden ole mahdoton.

Ed. Tuomi: Ed. Lohi myöntää, että on epäkohtia olemassa, mutta hän ei ole valmis niitä korjaamaan. Sitten hän koettaa kaikin tavoin kierrellä, ettei uittoalalla voitaisi työpäivää lyhentää. Minun mielestäni ei ole minkäänlaisia esteitä olemassa, ellei oteta lukuun sitä, josta ed. Lohi edellisessä puheenvuorossaan mainitsi, että nuo uittotyöt tulevat muka liian kalliiksi kapitalisteille. Mutta kun ottaa huomioon ne voitot, mitkä puutavarakapitalistit saavat tässä maassa ja ovat keränneet, niin ed. Lohen sekin väite kilpistyy pois. Muuten tähän sopii suomalainen sananlasku, että kyllä aina susi syytä saa.

Ed. Pärssinen: Minä päinvastoin kuin ed. Pennanen rohkenen sanoa, etten ole kuullut kenenkään selittävän tätä lakia niin kuin hän sen ensimäisestä pykälästä selitti. Kun tässä selvästi sanotaan, että näiden a, b, c, d kohdassa mainittujen töitten tulee olla liikkeitä ja yrityksiä, niin pyydän kysyä ed. Pennaselta, kenenkä yksityisen maanviljelys on mikään liike tai yritys, toisin sanoen, jos yksityinen maanviljelijä kotitarpeeksi hakkaa puita, onko se liike tai yritys, tai jos yksityinen maanviljelijä laittaa kartanossansa jonkun pikkusen rakennuksen karjallensa tai muulle, niin onko se liike tai yritys? Koettakaa nyt ajatella, niin kai tämä pykälä teille selviää!

Ed. Leinonen: Mitä tulee puutavaran hakkaukseen, niin sitä tavallisesti toimitetaan urakkatyönä, ja minä olen ymmärtänyt tämän lakiehdotuksen semmoiseksi, että urakkatyöt eivät tulisi kuulumaankaan tämän lain alaisiksi, sillä tässä laissa ei urakkatöistä puhuta missään kohti mitään. Luulen, että tällä tavalla tätä tullaan tulkitsemaan kaikkialla käytännössä, jos todella puutavaran hakkauskin, mikä urakkatyöna yleensä tehdään, kuuluisi tämän lain alle, niin työn teettäjän on aivan mahdoton käytännössä tätä lakia täyttää. Niinkuin tiedetään, toimitetaan metsänhakkaus usein hyvinkin laajoilla alueilla ja varsinkin näin keskikesän aikana yksi menee illasta, toinen aamusta metsään ja lähtee pois silloin kun haluaa. Mikä työnteettäjä voi niiden työtunneista pitää minkäänlaista kirjanpitoa?

Mitä sitten tulee puutavaran ajoon, on aivan luonnollista, että pitkissä ajomatkoissa ei 8 tunnin työajan järjestely voi tulla kysymykseenkään käytännössä.

Ed. Mäki: Minä tahtoisin porvarillisille edustajille lausua sen kainon toivomuksen, etteivät tekisi niin paljon muutosehdotuksia, että edes itse tietäisivät, mitä he ovat ehdottaneet, mikä niistä on poisto- ja mikä muutosehdotus. Tämän asian käsittely minusta täällä tuntuu sellaiselta, joksi ed. Lanttokin sen ehkä käsittää, kun hän suuresta valiokunnasta sanoi, että asian käsittelyssä kulettiin automobiilin vauhdilla, niin eiköhän se täällä hänenkin mielestään mene, niinkuin lehmä kävelisi. Sen jälkeen, kun te teette näin tavattoman paljon muutosehdotuksia ja poistoehdotuksia, ja aivan asiattomia, joita ei millään kohtuussyillä teidänkään kannalta edes voi puolustella eikä perustella, niin tosiaankin täytyy lausua semmoinen käsitys, että teillä on tarkoituksena vain jarruttaa tämän asian käsittelyä ja siten myöskin muiden asiain käsittelyä.

Ed. Laakkonen: Täytyy ihmetellä sitä intoa, millä maalaisliittolaiset ovat lähteneet tässä erityisesti puutavarayhtiöitten etua puolustelemaan, esittäen, että tämän lain alaisuudesta poistettaisiin kaikki se, mikä vain vähänkin koskee puutavaran ajoa, uittoa, lauttausta tai hakkausta. Täällä erään toisen asian yhteydessä maalaisliittolaisten taholta syytettiin meitä, että me olemme puutavarayhtiöitten puoltajia, mutta kyllä tässä voimme antaa syytöksen samalla tapaa maalaisliittolaisille takaisin. Ed. Lohelle täytyy huomauttaa, että kyllä juuri palkoista on kysymys tämän lain yhteydessä, sillä juuri nämä pitkät työpäivät vaikuttavat sen, että esimerkiksi pohjolassa on voitu pitää palkat tavattoman alhaalla. Minä voin esimerkkinä mainita viime kesän uittopalkat. Kemijoella maksettiin 50 penniä tunnilta ja tämän alhaisen palkan avulla saatiin työntekijät olemaan työssä 16—18 tuntia päivässä ja sitten porvarillisissa lehdissä kierteli juttuja, että siellä saivat 8—9 markan päiväpalkkoja. Jos lyhen-

netään työpäivää, niin kyllä täytyy palkat parantua. Ed. Lohelle voin muuten huomauttaa, että kyllä pohjolassa on nyt 8-tuntinen työpäivä käytännössä monessa työpaikassa, samoissa jokilaaksoissakin, mistä ed. Lohi huomautti. Porvarilliselta taholta on sanottu, että mitä tehdään, jos ei saada työntekijöitä tottelemaan lakia. Kyllä me saamme työntekijät työskentelemään lain mukaisesti, jos oikeisto saa työnantajat lakia noudattamaan. Ei työntekijät liene työhulluja, oikeiston taholtahan on väitetty, että tämän lain avulla pyritään laiskottelemaan.

Ed. Pärssinen: Täytyy vihdoinkin kajota tuohon kysymykseen urakkatyöstä, kun siitä niin kovin paljon on puhuttu ja tehty asiasta keppihevonen. Nämä samat henkilöt tietävät hyvin, että 1909-vuoden laissa ei ole yhtään sanaa urakkatyöstä, eikä ole kuulunut väitteitä, että se laki olisi epäselvä. On päivän selvää, että urakkatyö kuuluu tämän lain alle, ja jos urakkatyössä käytetään pitempää työpäivää, se on lain rikkomista. Näin tulkittiin 1909 lakia, niin tulkitaan tätäkin; ei asia mikään uutuus ole.

Ed. Jalava: Ed. Leinoselle tahtoisin huomauttaa, kun hän on sitä käsitystä, ettei tämä laki koskisi urakkatöitä, että ed. Leinonen kai luulee ajavansa omia asioitaan, koska hän on urakoitsijamiehiä, mutta rohkenen vakuuttaa, että tämä koskee urakkatöitä niinkuin kaikkia muitakin.

Ed. Lantto: Puutavaran uiton ja lastauksen, enempää kuin muunkaan teollisuuden, erittäin läheinen ystävä en ole. Tiedän, että meidän teollisuutemme ei ole suurestikaan maalaisten hyväksi. Täällä illalla surkuteltiin, että ne, jotka ovat teollisuuden alalla, ovat köyhiä, ettei jaksa maksaa työpalkkoja, kun raaka-aineet maksavat paljon, joten työväen pitäisi korvata nämä. Se olisi kokonaan väärin. Ja sitten sahayhtiöt! Minä tiedän kuka on esimerkiksi Kajaanin seudun pannut köyhyyteen. Kuka maat ja mantereet vallannut, ellei tukkiyhtiöt. Minä kauvan hangottelin tämän pykälän suhteen, minun oli vaikea niellä tätä paikkaa. Mutta kun tuli esille, että talonpojat vastaisuudessa aikovat työntää pois herrat, ottaa itse haltuunsa nämä tukkiliikkeet, että ne tulisivat kansan omiksi asioiksi, kuten me ajattelemme osuuskauppoja, ja että osuuskaupan alalla porvaristo vähentyy. Puhutaan tehtailijain köyhyydestä ja samalla puhutaan niiden miljoonien vuosivoitoista. Mitä nämä kaupungit kertovat, mitä niiden suuret palatsit muuta merkitsevät kuin sitä, että meitä talonpoikia on vedetty nokasta liian paljon.

Ed. Mäki: Tahdon vain todeta, että ed. Lantto esitti, että he maalaisliittolaiset aikovat ruveta urakoitsijoiksi metsätyön alalla ja tahtoisivat tavattoman pitkällä työpäivällä saada työvoimaa rajattomasti riistää.

Ed. Leinonen: Minä vain pyytäisin ed. Jalavalle sanoa, että tämä laki ei sano, kuuluuko urakkatyö tämän lain alle vai ei, silloin ei tämän lain käyttäjä voi katsoa urakkatyötä kuuluvaksi tämän lain alle.

Ed. Lohi: Ed. Lanton lausunto oli sellainen, että olisi ollut parempi, ettei hän sitä puheevuoroa olisi käyttänyt. Jos puutavarayhtiöt ovat meitä nylkeneet, on se meidän syy. Ei meidän tarvitse syyttää muita, eikä tarvitse teollisuutta senvuoksi vihata. Puolestani olen valmis tunnustamaan, että teollisuudella on tässä maassa suuri kansantaloudellinen merkitys.

Ed. Luopajärvi: En aikonut sekaantua tähän keskusteluun, mutta nyt kuitenkin pyytäisin yhtyä siihen, mitä ed. Mäki täällä edellisessä lausunnossa sanoi, että on tehty liian monta muutosehdotusta tähän pykälään. Samalla kuitenkin pyydän saada ed. Mäelle hänen jälkimäisen lausuntonsa johdosta huomauttaa, ettei suinkaan maalaisliittolaisilla ole tarkoitus ruveta tukkiyhtiöitten tilalle trusteja muodostamaan, enempää kuin osuuskauppaväen tarkoituksena on yksityisten tukkuliikkeitten ja liiketrustien tilalle ryhtyä muodostamaan osuustrusteja. Mitä työaikaan tulee, niin minusta ed. Mäki voi kiinnittää huomiota heikäläisen Kuluttajaliiton äsken antamaan lausuntoon osuuskauppaväen työajasta, jossa sanotaan, että työnantajat ja työntekijät ovat niin lähellä toisiaan, ettei voi kiinteää 8-tuntista työpäivää määrätä; niin että kai se vapaus sopisi myöskin maanviljelijöille heidän puutavaraosuuskunnissaan.

Ed. Hirvensalo: Jos tosiaan on niin, että tämä laki on ulotettava myös urakkatöihin niillä työaloilla, mitä laki tulisi koskettelemaan, niin silloin minusta tämän lain noudattaminen käytännössä käy yhä mahdottomammaksi. Tässä on otettu mukaan niin kovin monta työalaa,

missä urakkatyö esiintyy. Ajateltakoon maantientekoa. Siinä monta kertaa pienissä pätkissä työläisille annetaan työ tehtäväksi. Ei ole työnantajaa, ei ole kunnan edustajaa tai muuta, joka työtä teettäisi, aina katsomassa kuinka pitkiä työpäiviä siinä tehdään. Tuleeko kuntaa sakotettavaksi siitä, jos työläiset ovat yli 8 tuntia työssä? Tämähän on suoraa hullutusta, sehän on aivan mahdotonta ajatella!

En luule, että työläiset ovat hyvillään, jos lakia tällä tavalla tulkittaisiin. Moni köyhä torppari ja työläinen tahtoo, kun hän lähtee torpastaan työansiolle, ansaita sinä aikana mahdollisimman paljon. Silloin hän juuri puskee saadakseen jotain kokoon, taasen joutuakseen kotitöihin; ei hän aina jouda katsomaan kelloa, onko hän ollut 8 tuntia työssä vai ei. Mutta kun minä pelkään, että tämä laki selitetään koskevan myös urakkatyötä, niin minä katsoisin, että 1 § on laadittava siihen muotoon, kuin ed. Hallstén on ehdottanut.

Ed. L e p p ä n e n: Sen johdosta, että täällä taasen takerruttiin urakkatyöjuttuun ja että m. m. eilen illalla yleiskeskustelun aikana ed. Virkkunen erityisesti huomautti, että laki on siinä suhteessa puutteellinen, kun urakkatyökäsitettä ei ole laissa määritelty, katson puolestani olevan syytä kajota hiukan laajemmin tähän asiaan.

Tällä lailla ei ole oikeastaan mitään tekemistä varsinaisen urakkatyökäsitteen määrittelyn kanssa, vaan kuuluu se toisten lakien alaan. Esimerkiksi työsopimuslaissa saattaa semmoinen määritelmä tulla kysymykseen, mutta ei laisinkaan silloin kun on työaikalaki kysymyksessä. Tämän lain kannalta katsoen on aivan samantekevä, kun työnantaja palkkaa työntekijän työhönsä, maksaako hän aikalaskun, kappalelaskun vai urakkalaskun mukaan. Kaikki ne työt ovat silti tämän lain alaisia silloin, kun ne jollain työpaikalla suoritetaan jonkun työnantajan laskuun, johdolla ja vastuunalaisuudella. Siinä suhteessa ei minkäänlaisia epäselvyyksiä pitäisi olla olemassa. Suhde muuttuu vasta silloin, kun työnantaja antaa jonkun työn tilauksen kokonaan toiselle. Kun joku tilaa esimerkiksi räätäliltä puvun tai joku antaa konepajaan jonkun koneen tilauksen ja niin edespäin, silloin tämä vastuunalaisuus siirtyy alkuperäiseltä työnantajalta sille, joka työn suorittaa. Ja se seikka, tuleeko tämä edelleen kuulumaan tämän työaikalain alaiseksi vai ei, riippuu kokonaan siitä, käytetäänkö sen työn suorittamiseen palkattua työväkeä vai ei. Näinollen on oikeastaan tällä lailla koko tämän urakkatyökäsitteen kanssa joko hyvin vähän tai ei ollenkaan tekemistä, joten minun käsittääkseni tässä suhteessa minkäänlaisia erikoismääritelmiä, joita on kaivattu, ei laisinkaan tarvita. Laintulkinta siitä huolimatta voi aivan erehtymättömästi tässä suhteessa käydä yhdenmukaiseksi, sillä tämä käsite on monessa muussa laissa aikaisemmin vakiinnutettu, niin että jokaisen, jolla on pikkuisenkaan lakisivistystä, luulisi siitä olevan selvillä. Ainakin työläispiireissä nämä seikat käsitetään aivan hyvin.

Ed. L a n t t o: Ed. Mäelle tahdon sanoa, että maalaisliittolaiset eivät tarkoita eivätkä voikaan enää kehittynyttä työväestöä hallita. Se on selvää, mutta he haluaisivat tämänkin tukkihomman järjestää vasta sitten, kun tulee maalaistyölaki kysymykseen, sillä siinä ne ovat ristiriidassa toistensa kanssa. Sitä paitsi talonpojan työaika talvella on äärettömän lyhyt, kuusi, seitsemän tuntia, sillä meillä ei ole niin mahtavaa sähkövalaistusta kuin täällä on.

Keskustelu 1 §:stä julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelun kuluessa on tehty seuraavat ehdotukset: 1 §:n 1 momentin 1 kappaleeseen, joka alkaa 1-numerolla, on ed. Hjelt ed. Hallsténin y. m. kannattamana ehdottanut tehtäväksi semmoisen muutoksen, että sana »vajavaltaisia» sen kappaleen loppuosasta jätettäisiin pois. Kutsun tätä ehdotusta ed. Hjeltin ehdotukseksi. — Saman kappaleen on ed. Sariola ed. Sjöstedt-Jussilan kannattamana ehdottanut kuuluvaksi näin: »Tämän lain alaisia ovat alempana mainitut liikkeet ja yritykset sikäli kuin niissä käytetään palkkatyöläisiä». Kutsun tätä ed. Sariolan ehdotukseksi. — Ed. Lohi ed. Nurmelan kannattamana on ehdottanut saman 1 momentin f)-kohdan, joka koskee metsän ja halon hakkuuta, poistettavaksi. Kutsun tätä ehdotusta ed. Lohen ehdotukseksi. — Niinikään on ed. Lohi ed. Nurmelan kannattamana ehdottanut, että saman momentin g)-kohta, joka koskee puutavaran ajoa, lauttausta ja uittoa, poistettaisiin. Kutsun tätäkin ed. Lohen ehdotukseksi. — Lisäksi on ed. Lohi, samoin ed. Nurmelan kannattamana, ehdottanut, että 1 momentin 2 kohdan alla olevat osat sanoista »alempana mainitut liikkeet» sanoihin »edellämainittujen veroisina» asti poistettaisiin. Kutsun tätäkin ehdotusta ed. Lohen ehdotukseksi. Pykälän loppuosaan toisen ja kolmannen momentin eli siis viimeisen ja viimeistä edellisen kap-

paleen väliin on ed. Sariola ed. Sjöstedt-Jussilan kannattamana ehdottanut liitettäväksi näin kuuluvan momentin: »Kuitenkaan älköön tätä lakia sovellettako sellaisiin tehtaisiin, käsityöliikkeisiin ja yrityksiin maalla, joissa pidetään vähemmän kuin kolme työntekijää, eikä myöskään meijereihin». Kutsun tätä ehdotusta ed. Sariolan ehdotukseksi. 1 §:n viimeisen kappaleen on ed. Mäkinen ed. Lillen kannattamana ehdottanut vastoin suuren valiokunnan ehdotusta kuulumaan näin: »Tämä laki ei koske edellämainittuja liikkeitä ja yrityksiä silloin kuin ne liittyvät sivuelinkeinona maanviljelykseen, ei kotitaloutta eikä meijereitä, ei sellaista puutavaran hakkausta, ajoa, lauttausta ja uittoa, joka on jätetty yksityisen henkilön tai pienemmän työkunnan urakalla suoritettavaksi, eikä myöskään muita työliikkeitä ja yrityksiä maalla, joissa pidetään vähemmän kuin kolme työntekijää». Kutsun tätä ehdotusta ed. Mäkisen ehdotukseksi. Vihdoin on ed. Hallstén ed. Freyn y. m. kannattamana ehdottanut, että käsittelynalaisena oleva 1 § hyväksyttäisiin näin kuuluvana: »Tämän lain alaisia ovat alempana mainitut ammattiliikkeet ja yritykset, sikäli kuin niissä käytetään työapulaisina muita kuin puolisoa ja omia lapsia: a) tehdas- ja käsityöliikkeet sekä muut teollisuusammatit; b) rakennustyöt, ei kuitenkaan sellaiset, jotka tarkoittavat yksityisten asuin- ja talousrakennuksia maalla taikka rakennusten korjausta; c) yritykset, jotka tarkoittavat rautatien, raitiotien, ilmaradan, kanavan ja sataman rakentamista; sekä d) saunat ja kylpylät». Jatko ja pykälän loppuosa ed. Hallsténin ehdotuksen mukaan on sama, kuin valiokunnan mietinnön kahdessa viimeisessä kappaleessa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Hallsténin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s: Mitä menettelyyn äänestyksessä tulee, pyytäisin tehdä siitä seuraavan ehdotuksen: Kun ed. Hjeltin ja ed. Sariolan ehdotukset, jotka koskevat ensimäisen momentin ensimäistä kohtaa, ovat vastakkaiset, niin olisi mielestäni niiden välillä ensin toimitettava äänestys ja voittava niistä asetettava valiokunnan ehdotusta vastaan. Tämän jälkeen olisi mielestäni toimitettava äänestys ed. Lohen ensimäisen momentin f)-kohtaa koskevan ehdotuksen ja suuren valiokunnan ehdotuksen välillä; sitten ed. Lohen g)-kohtaa koskevan ehdotuksen ja suuren valiokunnan ehdotuksen välillä. Tämän jälkeen olisi äänestettävä ed. Lohen 2)-kohtaa koskevan ehdotuksen ja suuren valiokunnan ehdotuksen välillä, — ed. Lohi näet ehdotti poistettavaksi 2)-kohdan alla olevat pykälän osat. — Tämän jälkeen olisi äänestettävä siitä, liitetäänkö ed. Sariolan ehdotuksen mukaisesti viimeisen ja viimeistä edellisen kappaleen väliin hänen ehdottamansa momentti. Tämän suoritettua äänestettäisiin viimeisen kappaleen ja ed. Mäkisen sitä vastaan tekemän ehdotuksen välillä. Kun nämä äänestykset olisi suoritettu, asetettaisiin lopuksi näissä äänestyksissä muodostettu 1 § ed. Hallsténin ehdottamaa 1 §:ää vastaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuvat äänestysmenettelyä koskevan ehdotuksen johdosta

Ed. S t å h l b e r g: Se lisäkappale, jonka ed. Sariola ehdotti viimeisen kappaleen edelle, on käsittääkseni siinä määrin vastakkainen ed. Mäkisen ehdottamalle viimeiselle kappaleelle, että ensin olisi äänestettävä ed. Sariolan ehdottaman lisäkappaleen ja mietinnön viimeisen kappaleen välillä toiselta puolen, toiselta puolen ed. Mäkisen ehdottaman viimeisen kappaleen välillä ja voittaja niistä asetettava vastaan mietinnön viimeistä kappaletta.

Ed. S ö d e r h o l m: Jag ber att få förena mig om herr Ståhlbergs förslag.

Keskustelu äänestysmenettelyn johdosta julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Äänestysmenettelyä koskevan keskustelun kuluessa on ed. Ståhlberg ed. Söderholmin kannattamana vastoin minun tekemääni ehdotusta esittänyt, että momentin loppuosaa koskevien ed. Sariolan ja Mäkisen ehdotuksista päätettäisiin siten, että asetettaisiin vastakkain ensin ed. Sariolan lisäehdotus valiokunnan ehdottaman viimeisen kappaleen kera ja ed. Mäkisen ehdotus, joka koskee viimeistä momenttia, ja sitten niistä voittaja suuren valiokunnan ehdotusta vastaan. Vaikkakin ed. Sariola ei esittänyt ehdotustaan liittyväksi ainoastaan valiokunnan ehdottamaan viimeiseen momenttiin, niin kun ed. Ståhlbergin ehdotus näyttää asiallisesti oikealta ja vievän paremmin oikeaan tulokseen kuin se, minkä minä tein, niin puolestani voin ehdotukseni tämänmukaisesti muuttaa.

Eduskunta hyväksyy puhemiehen näin muutetun ehdotuksen menettelytavaksi äänestyksessä.

Äänestykset ja päätös:

P u h e m i e s: Otetaan ensin ratkaistavaksi ensimäisen pykälän ensimäisen momentin se kappale, joka alkaa 1)-numerolla.

1) Ken vastaesitykseksi suuren valiokunnan ehdotukselle tässä kohden hyväksyy ed. Hjeltin ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on vastaesitykseksi hyväksytty ed. Sariolan ehdotus.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla. Ed. Sariolan ehdotus siis on hylätty ja vastaesitykseksi on hyväksytty ed. Hjeltin ehdotus.

2) Ken tässä äänestyksessä hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on tässä äänestyksessä hyväksytty ed. Hjeltin ehdotus.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla. Eduskunta on siis tässä äänestyksessä päättänyt hyväksyä ed. Hjeltin ehdotuksen.

P u h e m i e s: Nyt otetaan päätettäväksi ed. Lohen ensimäisestä ehdotuksesta, joka koskee 1 §:n 1 momentin f)-kohtaa.

3) Ken tässä äänestyksessä hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on tässä äänestyksessä hyväksytty ed. Lohen ehdotus.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla.

Eduskunta on päättänyt tässä äänestyksessä hyväksyä suuren valiokunnan ehdotuksen ja hylätä ed. Lohen puheenaolevan ehdotuksen.

P u h e m i e s: Nyt otetaan päätettäväksi ed. Lohen toisesta ehdotuksesta, joka koskee g)-kohtaa.

4) Ken tässä äänestyksessä hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen tässä kohden, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on tässä äänestyksessä hyväksytty ed. Lohen ehdotus.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla. Tämäkin ed. Lohen ehdotus siis on hylätty ja eduskunta on päättänyt hyväksyä suuren valiokunnan ehdotuksen.

P u h e m i e s: Otetaan päätettäväksi ed. Lohen kolmannesta ehdotuksesta, joka koskee kohdan 2 alla olevia kappaleita.

5) Ken tässä äänestyksessä hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on tässä äänestyksessä hyväksytty ed. Lohen ehdotus.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla; eduskunta on siis, hyläten ed. Lohen tämänkin muutosehdotuksen, päättänyt tässä äänestyksessä hyväksyä suuren valiokunnan ehdotuksen.

P u h e m i e s: Nyt otetaan päätettäväksi ed. Sariolan lisäysehdotuksesta ja ed. Mäkisen ehdotuksesta viimeiseksi kappaleeksi.

6) Ken vastaesitykseksi suuren valiokunnan ehdotukselle tässä kohden hyväksyy ed. Sariolan ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on vastaesitykseksi hyväksytty ed. Mäkisen ehdotus.

Puheevuoron saatuaan lausuu

Ed. L i s t o: Valitsijamiehiä kehoitetaan kokoontumaan valiokuntahuoneeseen niin pian kuin ääniliput on annettu.

Äänestyksessä annetaan 55 jaa- ja 133 ei-ääntä. Eduskunta on siis päättänyt hyväksyä ed. Mäkisen ehdotuksen vastaehdotukseksi ja hylätä ed. Sariolan puheenaolevan ehdotuksen.

P u h e m i e s: Seuraa toinen äänestys viimeisestä momentista.

7) Ken tässä äänestyksessä hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on tässä äänestyksessä hyväksytty ed. Mäkisen ehdotus.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla. Eduskunta on siis tässä äänestyksessä päättänyt hyväksyä ed. Mäkisen ehdotuksen.

P u h e m i e s: Nyt tulee äänestettäväksi koko 1 §:stä ja ed. Hallsténin ehdotuksesta.

8) Ken hyväksyy 1 §:n sellaisena kuin se edellisissä äänestyksissä on päätetty, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Hallsténin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 110 jaa- ja 80 ei-ääntä.

P u h e m i e s: Eduskunta on siis päättänyt, hyläten ed. Hallsténin ehdotuksen, hyväksyä 1 §:n sellaisena, jommoiseksi se edellisissä äänestyksissä on päätetty.

2 §.

Keskustelu:

Ed. H a l l s t é n: Että kävisi mahdolliseksi helpommin järjestää töitä, milloin ne ovat vuoro-

työtä, varsinkin niissä liikkeissä, joiden täytyy olla pyhäpäivätkin käynnissä, rohkenen ehdottaa, että maksimiaika, joka määrätään 2 §:n ensimäisen kappaleen lopussa yhdeltä viikolta 48 tunniksi, muutettaisiin siten, että tämä aika luettaisiin kahdelta viikolta, joten siis loppusanat tulisivat näin kuulumaan: »eikä enempää kuin yhdeksänkymmentäkuusi tuntia kahdessa viikossa».

Sitten rohkenen vielä ehdottaa, että toisesta kappaleesta poistettaisiin sanat »hänen suostumuksellaan».

Ed. Mäkinen: Työväenasiainvaliokunnassa myöskin oli selvitettävänä, kuinka tärkeätä on saada eräillä muillakin työaloilla pitennetyksi niinkuin täällä kolmannessa momentissa on pitennetty 4 viikoksi eräillä aloilla, kuten konttorityön ja puutavara-alalla. Siihen nähden, että tuo erotus todellakin tuntuu liiaksi suurelta, pyydän puolestani minäkin saada kannattaa ed. Hallsténin ehdotusta, että 1 viikko pitennettäisiin 2 viikoksi. Siitä ei voisi olla työläisillekään mitään haittaa, vaan erinäisissä liikkeissä hyvin suuri hyöty.

Ed. Perttilä: Mielestäni säännös toisessa pykälässä 1 kohdan toisella rivillä olevaan määräykseen, että saa työntekijää suostumuksellaan pitää työssä enemmän kuin 8 tuntia vuorokaudessa, voitaisiin muuttaa siten, että poistettaisiin sanat »hänen suostumuksellaan». Koska kerran työn teknillinen laatu ja muut pakottavat seikat sitä vaativat, niin tällöin voisi poiketa tästä työntekijän suostumuksesta. Sikäli kannattaisin ed. Hallsténin ehdotusta, mikäli se koskee näiden kahden sanan poistamista.

Ed. Mäkinen: Pyysin puheenvuoroa kannattaakseni ed. Hallsténin ehdotusta.

Ed. Jalava: Kannatan ed. Perttilän tekemää ehdotusta.

Keskustelu 2 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Hallstén ed. Mäkisen kannattamana ehdottanut, että 2 §:n ensimäisen kappaleen lopussa olevat sanat »neljäkymmentäkahdeksan tuntia viikossa» muutettaisiin sanoiksi »yhdeksänkymmentäkuusi tuntia kahdessa viikossa». Nimitän tätä ed. Hallsténin ehdotukseksi. Ed. Hallstén samaten kuin ed. Perttilä, Jalava, Mäkinen ovat ehdottaneet, että saman pykälän toisessa kappaleessa toisella rivillä olevat sanat »hänen suostumuksellaan» poistettaisiin. Kutsun tätä ehdotusta myöskin ed. Hallsténin ehdotukseksi. Muita ehdotuksia ei ole tehty.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Ensin on päätettävä ensimäisestä kappaleesta.

Äänestys ja päätös:

Ken hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen tässä kohden, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Hallsténin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 93 jaa- ja 96 ei-ääntä.

Puhemies: Eduskunta on siis tässä kohden päättänyt hyväksyä ed. Hallsténin ehdotuksen. Nyt tulee äänestettäväksi 2 §:n 2:sta momentista.

Ken hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen tässä kohden, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Hallsténin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla. Eduskunta on siis tässäkin kohden päättänyt hyväksyä ed. Hallsténin ehdotuksen. 2 § on siis käsitelty.

3 §.

Keskustelu:

Ed. Hjelt: Jag föreslår till 3 §:ns 1 mom. ett sålydande tillägg: »Då arbetets tekniska beskaffenhet sådant påkallar, må likväl öfvertidsarbete anordnas i enlighet med dess fordringar».

Ed. Sopanen: Kun on tarpeen erityisissä tapauksissa ja erityisissä töissä saada jonkun verran suurempi määrä ylitunteja, niin pyytäisin saada ehdottaa, että 3 § tulisi näin kuuluvaksi: »Sen työn lisäksi, mitä 2 §:n ensimäisessä momentissa mainitaan, sallittakoon työntekijää hänen suostumuksellaan pitää ylityössä enintään 24 tuntia kahdessa viikossa ja 2 §:n 3 momentissa mainitun työajan lisäksi 80 tuntia kahdeksan viikon aikana, ei kuitenkaan kummassakaan tapauksessa enempää kuin 300 tuntia vuodessa, sekä sitäpaitsi tarkastusviranomaisen luvalla, milloin työn säännöllinen jatkuminen välttämättä niin vaatii, lisäksi korkeintaan 300 tuntia vuodessa. Ylityöstä, mikä tehdään päivittäisen työajan lisäksi, maksetaan 50 %:lla korotettu palkka».

Ed. Hallstén: Minä pyydän kannattaa tehtyä ehdotusta.

Ed. Perttilä: Täällä tehdyt ehdotukset kolmanteen pykälään ovat mielestäni aivan luonnottomia, sillä jos lakia haluttaisiin saada sellaiseksi, jossa ei tulisi vanhoillisimpienkaan mielestä mitään vakavia esteitä olemaan, niin kai pitäisi sentään olla jonkinmoinen raja näiden vaatimusten esittämisessä. Minun mielestäni voisi ajatella jonkinlaisia korjauksia tähänkin pykälään, mutta niiden täytyisi tietysti pysytellä niissä rajoissa, että laki edes likipitäen tulisi vastaamaan tarkoitustaan. Mielestäni voisi hyväksyä kolmannen pykälän 1 momentissa kuudennella rivillä mainitut 100 tuntia muutetavaksi 150 tunniksi.

Ed. Jalava: Kannatan ed. Perttilän ehdotusta. Huomautan myös, että jos se lisätuntimäärä, mikä oikeiston taholla on ehdotettu, olisi eräissä suhteissa aivan rajaton, niin se johtaisi siihen, että voitaisiin teettää työntekijällä vaikka 20-tuntisia työpäiviä ja se on silloin luonnotonta. Jos kerran käydään lailla työaikaa säännöstelemään, täytyy sentään olla ylityöllä rajansa. Ja kun se ehdotus, minkä ed. Perttilä teki ensimäisessä kohdassa, lisää sitä ehdotusta, minkä valiokunnan mietintö sisältää, nimittäin 100 tuntia 150 tunniksi, ja toisessa kohdassa sallitaan tehdä ylityötä 100 tuntia, joten eräissä suhteissa voidaan työntekijällä teettää 250 tuntia ylityötä vuodessa, on se sellainen ylityötuntien runsaus, että sen jo pitäisi riittää.

Puhemies: Pyydän saada ed. Perttilän ehdotuksen kirjallisesti.

Keskustelu 3 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Hjelt ehdottanut 3 §:n 1 momenttiin seuraavan lisäyksen: »Kun työn teknillinen laatu vaatii, saatakoon kuitenkin ylityötä järjestää sen vaatimusten mukaisesti». Tätä ehdotusta ei kuitenkaan havaitakseni ole kannatettu, joten se ei voi tulla äänestyksenalaiseksi. Ed. Perttilä on ehdottanut ed. Jalavan kannattamana, että 3 §:n 1 momentissa neljännellä rivillä lopusta lukien olevat sanat sata tuntia vuodessa hyväksyttäisiin hänen ehdotuksensa mukaan kuulumaan sataviisikymmentä tuntia vuodessa. Kutsun tätä ed. Perttilän ehdotukseksi. Ed. Sopanen on ed. Hallsténin kannattamana ehdottanut, että 3:s'§ hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

»Sen työn lisäksi, mikä 2 §:n 1 momentissa mainitaan, sallittakoon työntekijää hänen suostumuksellaan pitää ylityössä enintään kaksikymmentäneljä tuntia kahdessa viikossa ja 2 §:n 3 momentissa mainitun työajan lisäksi kahdeksankymmentä tuntia kahdeksan viikon aikana, ei kuitenkaan kummassakaan tapauksessa enemmän kuin kolmesataa tuntia vuodessa, sekä sitäpaitsi tarkastusviranomaisen luvalla, milloin työn säännöllinen jatkuminen välttämättä niin vaatii, lisäksi korkeintaan kolmesataa tuntia vuodessa. Ylityöstä, mikä tehdään työajan lisäksi, maksetaan 50 %:lla korotettu palkka». Kutsun tätä ed. Sopasen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Mitä menettelyyn äänestyksessä tulee, niin olisi mielestäni äänestys tapahtuva seuraavasti: Ensin päätetään 3 §:n 1 momenttiin tehdyn ed. Perttilän muutosehdotuksen johdosta siten, että asetetaan vastakkain suuren valiokunnan ehdotus tässä kohden ja ed. Perttilän ehdotus. Kun tästä on päätetty, niin äänestetään 3 §:n välillä sellaisena, kuin se edellisessä äänestyksessä on hyväksytty, toiselta puolen ja ed. Sopasen ehdotuksen välillä toiselta puolen.

Ehdotettu menettely hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys 1 momentista.

Ken hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen tässä kohden, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Perttilän ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla. Eduskunta on siis päättänyt hyväksyä tässä kohden ed. Perttilän ehdotuksen.

2) Äänestys näin muutetun 3 §:n ja ed. Sopasen ehdotuksen välillä.

Ken hyväksyy 3 §:n sellaisena, kuin se edellisellä äänestyksellä päätettiin, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Sopasen ehdotus hyväksytty. Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla. Ed. Sopasen ehdotus siis on hylätty ja eduskunta on päättänyt hyväksyä 3 §:n sellaisena, kuin se edellisessä äänestyksessä päätettiin.

4 §.

Keskustelu:

Ed. Hallstén: Jotta määräykset tässä laissa joutuisivat paremmin samanmukaisiksi

vuonna 1909 hyväksytyn lakiehdotuksen kanssa, rohkenen ehdottaa, että hätätöiksi myöskin luettaisiin ne, jotka tarvitaan koneiden vaihtoon, niiden asettamiseen paikalleen ja kiireellisiin korjauksiin. Näin ollen saisi pykälän ensimäinen momentti tämän sisällön: »kun luonnontapahtuma, tapaturma tai muu vaara uhkaa tai milloin työn keskeyttäminen aiheuttaisi tavaran tai raaka-aineen pilaantumisen tai hukkaantumisen taikka kun työ tarkoittaa koneiden vaihtoa, uusien sellaisten asettamista tahi kiireellisiä korjauksia, saa 2 ja 3 §:ssä j. n. e.» niinkuin suuren valiokunnan edellisessä. Rohkenen myös samasta syystä ehdottaa eli jotta saataisiin johdonmukaisuus molempien lakien välille, että 2 momenttiin lisättäisiin sana »viipymättä», joten siis momentin alku tulisi näin kuulumaan: »työajan pidennyksestä on työnantajan tarkastusviranomaisille viipymättä lähetettävä ilmoitus j. n. e.»

Ed. Hjelt: Med tanke på att bergningsarbete t. ex. kan innebära, att »egendom» står i fara, skulle jag önska, att ett tillägg göres af följande lydelse: »Då afbrott i arbetet skulle förorsaka förskämning eller förstöring af egendom, vara och råämne» o. s. v. Ordet »egendom» skulle komma att införas framför »vara».

Ed. Lille: Jag ber att få understöda fröken Hjelts förslag.

Ed. Rantakari: Kannatan ed. Hallsténin tekemää ehdotusta.

Ed. Mäkinen: Pyysin puheenvuoroa kannattaakseni ed. Hjeltin ehdotusta.

Ed. Jalava: Minä en katso voivani kannattaa ed. Hallsténin ehdotusta siitä syystä, että tässä 3 §:n ensimäisen momentin loppuosassa, siinä missä puhutaan ylityön teosta toisessa asteessa, on juuri tällaisten tapausten varalle kuin koneiden asettamista ja muuta sellaista varten varattu 100 tuntia ylityötä vuodessa, joten se tässä yhteydessä, missä puhutaan hätätyöstä, ei ole enään sovellettavissa, sillä tämä koskee tykkänään hätätyötä ja siihen verrattavaa, ja koneiden asettaminen ei ole mitään hätätyötä.

En pidä myöskään ed. Hjeltin muutosehdotusta tarpeellisena, se on hyvin venyvä käsite, sillä sitä saattaisi tulkita siten, että milloin on kysymyksessä työnantajan liikevoitto, hän voisi vaatia hätätyöntekoa. Kannatan pykälää sellaisenaan.

Ed. Lehtosaari: Minä kannatan ed. Hallsténin tähän toiseen momenttiin tekemää lisäystä, että tarkastajalle olisi »viipymättä» lähetettävä ilmoitus.

Keskustelu 4 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Hjelt ed. Lillen kannattamana ehdottanut, että 4 §:n 1 momenttiin kolmannelle riville aiheuttaisi sanan jälkeen lisättäisiin sana: »omaisuuden». Kutsun tätä ehdotusta ed. Hjeltin ehdotukseksi. Ed. Hallstén ed. Rantakarin kannattamana on ehdottanut samaan momenttiin sanan »hukkaantumisen» jälkeen lisättäväksi seuraavaa: »taikka kun työ tarkoittaa koneiden vaihtoa, uusien sellaisten asettamista tahi kiireellisiä korjauksia». Kutsun tätä ehdotusta ed. Hallsténin ehdotukseksi. Saman pykälän toiseen kappaleeseen on ed. Hallstén niinikään ed. Rantakarin kannattamana ehdottanut toisella rivillä olevan sanan tarkastusviranomaiselle jälkeen lisättäväksi sanan: »viipymättä». Kutsun sitäkin ehdotusta ed. Hallsténin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Mitä menettelyyn äänestyksessä tulee, niin mielestäni ovat ed. Hjeltin ja ed. Hallsténin 1 momenttiin tekemät ehdotukset sellaisia, että niistä ei sovi vastakkain äänestää. Sen takia mielestäni olisi ensin äänestys toimitettava suuren valiokunnan ehdotuksen välillä tässä kohden ja ed. Hjeltin ehdotuksen välillä, ja sitten äänestettävä suuren valiokunnan ehdotuksen ja ed. Hallsténin ehdotuksen välillä. Tämän jälkeen olisi äänestettävä toisesta momentista ja asetettava vastakkain ed. Hallsténin ehdotus ja suuren valiokunnan ehdotus.

Ehdotettu menettelytapa hyväksytään.

Äänestys ja päätös:

1) Otetaan päätettäväksi ensin 1 momentti.

Ken hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen tässä kohden, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Hjeltin ehdotus hyväksytty.

Huutoäänestyksen tapahduttua pyytää lippuäänestystä seuraavin sanoin

Ed. Isaksson: Jag yrkar på omröstning med slutna sedlar, emedan det föreslagna tilläg-

get af ordet »egendom» är af den största betydelse för landets rederirörelse.

Äänestyksessä annetaan 94 jaa- ja 95 eiääntä; eduskunta on siis tässä kohden päättänyt hyväksyä ed. Hjeltin ehdotuksen.

Puhemies: Nyt on päätettävä ed. Hallsténin ensimäiseen momenttiin tekemästä lisäysehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Ken hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen tässä kohden, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Hallsténin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla; eduskunta on siis päättänyt, hyläten ed. Hallsténin ehdotuksen, hyväksyä suuren valiokunnan ehdotuksen tässä kohden.

Puhemies: Nyt otetaan ratkaistavaksi ed. Hallsténin ehdotus toiseen kappaleeseen.

Äänestys ja päätös:

Ken hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen tässä kohden, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Hallsténin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla; ed. Hallsténin ehdotus on siis tässä kohden hyväksytty.

5 §.

Keskustelu:

Ed. Sopanen: Pyydän saada ehdottaa tämän pykälän näin kuuluvaksi: »Sunnuntain ajaksi on työntekijälle annettava vähintäin 30 tuntia kestävä yhtäjaksoinen vapaus työstä, paitsi 4 §:ssä mainituissa tapauksissa ja milloin työn teknillinen laatu ei salli sen keskeyttämistä. Sellaisessa tapauksessa annettakoon vastaava vapaus muuna viikon aikana».

Ed. Frey: Jag understöder hr Sopanens förslag.

Ed. Hjelt: I § 5 föreslår jag att efter ordet »förutom» skulle tillfogas: »då arbetets tekniska beskaffenhet sådant påkallar» samt i de i 4 § omförmälda fall.

Ed. Mäkinen: Kannatan ed. Hjeltin tekemää ehdotusta.

Keskustelu 5 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Hjelt ed. Mäkisen kannattamana ehdottanut 5 §:n 3:lle riville »paitsi»-sanan jälkeen lisättäväksi »kun työn teknillinen laatu sitä vaatii». Kutsun tätä ehdotusta ed. Hjeltin ehdotukseksi. Ed. Sopanen on ed. Freyn kannattamana ehdottanut, että pykälän loppuosa sanan »tapauksissa» jälkeen kuuluisi seuraavasti: »ja milloin työn teknillinen laatu ei salli sen keskeyttämistä, sellaisessa tapauksessa saatakoon vastaava vapaus muuna viikon aikana». Tätä ehdotusta kutsun ed. Sopasen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Mitä menettelyyn äänestyksessä tulee, niin, kun edustajain Hjeltin ja Sopasen ehdotukset ovat, joskaan ei niin paljon asiallisesti, mutta kuitenkin muodollisesti vastakkaisia, niin mielestäni olisi äänestettävä ensin ed. Hjeltin ja ed. Sopasen 5 §:lle ehdottaman muodon välillä, ja se näistä kumpi voittaa, olisi asetettava vastaesitykseksi suuren valiokunnan ehdotusta vastaan.

Ehdotettu menettely hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Ken vastaesitykseksi suuren valiokunnan ehdotusta vastaan hyväksyy ed. Sopasen ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on vastaesitykseksi hyväksytty ed. Hjeltin ehdotus.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla; eduskunta on siis vastaesitykseksi päättänyt hyväksyä ed. Sopasen ehdotuksen. Ed. Hjeltin ehdotus on hylätty.

2) Ken hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Sopasen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 101 jaa- ja 87 eiääntä; eduskunta on siis päättänyt hylätä ed. Sopasenkin ehdotuksen ja hyväksyä 5 §:n suuren valiokunnan ehdotuksen mukaisesti.

6 § ja 7 § hyväksytään järjestänsä suuren valiokunnan ehdotuksen mukaisesti keskustelutta.

8 §.

Keskustelu:

Ed. Sopanen: Koska 8 §:n määräykset ovat jonkun verran epämääräiset ja epäselvät

ja voisivat käytännössä antaa aihetta väärin tulkitsemiseen, pyytäisin ehdottaa pykälän näin kuuluvaksi: »Jokaiseen tehtaaseen tai työhuoneustoon on työnantajan toimesta sopivaan paikkaan julkipantava tämä laki ja tiedonanto käytännössä olevasta työtuntijärjestelmästä. Työtuntijärjestelmästä on tehtävä mahdollisimman pian ilmoitus tarkastusviranomaiselle».

Ed. Pärssinen: Minun mielestäni tämän muutoksen kautta pykälä ei ollenkaan tulisi selvemmäksi, päinvastoin tulisi siihen epäselvyyttä siitä, miten sellaisessa tapauksessa tällainen ilmoitus on pantava julki, kun ei ole tehdasta tai työhuoneustoa, jossa työ suoritetaan. Siis minä kannatan sitä muotoa, mikä mietinnössä on.

Ed. Frey: Jag understöder ldgm. Sopanens förslag.

Keskustelu 8 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Sopanen ed. Freyn kannattamana ehdottanut hyväksyttäväksi 8 §:n näin kuuluvaksi: »Jokaiseen tehtaaseen tai työhuoneustoon on työnantajan toimesta sopivaan paikkaan julkipantava tämä laki ja tiedonanto käytännössä olevasta työtuntijärjestelmästä. Työtuntijärjestelmästä on tehtävä mahdollisimman pian ilmoitus tarkastusviranomaiselle». Kutsun tätä ehdotusta ed. Sopasen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Ken hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen tässä kohden, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Sopasen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla; eduskunta on siis päättänyt hyväksyä suuren valiokunnan ehdotuksen ja hylätä ed. Sopasen ehdotuksen.

9 § ja 10 § hyväksytään erikseen keskustelutta suuren valiokunnan ehdotuksen mukaisesti.

11 §.

Keskustelu:

Ed. Sopanen: Tässä lakiehdotuksessa on rikkomukset tätä lakia vastaan luokitellut siten, että ensimäinen momentti koskee rikkomuksia työaikaan nähden, toinen momentti »joka muuten rikkoo tämän lain», ja kolmas siinä tapauksessa jos valtio, kunta tai seurakunta on työnantaja. Minun nähdäkseni kaikki nämä rikkomukset voidaan hyvin sisällyttää yhteen ainoaan momenttiin. Ja kun ne rangaistus-latituudit, jotka tässä pykälässä ovat, täytynee katsoa liian laajoiksi, mikäli koskevat ylintä rajaa, joka voi mennä aina 20,000 markkaan asti, niin pyydän saada ehdottaa pykälälle seuraavan muodon: »Jos työnantaja tai hänen edustajansa yksityisessä liikkeessä, yrityksessä tai laitoksessa rikkoo tämän lain säännöksiä, rangaistakoon enintään 2,000 markan sakolla tai, jos rikos uusitaan tai asianhaarat muuten ovat erittäin raskauttavat, vähintäin 200 ja enintäin 4,000 markan sakolla».

Ed. Hallstén: Pyydän saada kannattaa ed. Sopasen ehdotusta.

Ed. Mäkinen: Minä pyydän saada tässä suhteessa puoltaa ensimäistä vastalausetta.

Ed. Hjelt: Jag ber att få understöda ldgm. Mäkinens förslag.

Ed. Hänninen-Walpas: Työväensuojeluslainsäädännössä on varsinkin ensi aikoina järjestetty rangaistukset hyvin pieniksi. Siitä on ollut seuraus, että työnantajat eivät ole ollenkaan katsoneet velvollisuudekseen noudattaa lakia. Useat lait ovat juuri rangaistuksen pienuuden takia menettäneet koko merkityksensä. Tässä 11 §:ssä on riittävä rangaistus pienille työnantajille, joilla on vähän väkeä työssä, mutta suurille työnantajille eivät korkeimmat rangaistusmäärät ole ensinkään riittäviä. Onhan meillä yhtiöitä, jotka toisina aikoina pitävät työssä yli 10,000 henkeä. Vastedes muodostuu vielä suurempia liikkeitä. Voi muodostua yhtiöitä, jotka voivat pitää parikymmentätuhatta henkeä työssä. Jos sellaiset yhtiöt teettävät pitempiä työpäiviä, niin eivät välitä paljon sakoista, jotka kohoavat 10,000 markkaan tai 20,000 markkaan asti. Tässä laissa on vastoin alkuperäistä ehdotusta asetettu suurpohatat liian edulliseen asemaan. Mielestäni se ei ole oikein, mutta en tahdo tehdä uutta ehdotusta. Kuitenkin on vastustettava kaikkia niitä lievennyksiä, mitä täällä tehdään. Pyydän huomauttaa, että New-Yorkin valtiossa olevassa rangaistuslaissa on määrätty jopa 6 kuukautta vankeutta työnantajille, jotka

rikkovat 8 tunnin lakia. Tässä ei ole otettu ollenkaan vankeutta kysymykseen, mutta useissa suojeluslaeissa on juuri vankeus rangaistuksena. Ei ainakaan pitäisi enään tehdä huononnusehdotuksia. Valiokunta on tehnyt niitä jo liiaksi.

Ed. Frey: Jag ber att få understöda herr Sopanens förslag.

Ed. Sopanen: Jos on totta, mitä herra Walpas-Hänninen eilen väitti, että pitennetystä työpäivästä ei ole mitään hyötyä, niin ei luulisi silloin työnantajain vastoin omia intressejään koettavan jatkaa työaikaa.

Ed. Hänninen-Walpas: Ne ovat tyhmiä työnantajia.

Keskustelu 11 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Sopanen, ed. Hallsténin ja Freyn kannattamana ehdottanut, että 11 § hyväksyttäisiin näin kuuluvana: »jos työnantaja tai hänen edustajansa yksityisessä liikkeessä, yrityksessä tai laitoksessa rikkoo tämän lain säännöksiä, rangastakoon enintään kahdentuhannen markan sakolla tai, jos rikos uusitaan tai asianhaarat muuten ovat erittäin raskauttavat, vähintäin kahdensadan markan ja enintään neljäntuhannen markan sakolla». Nimitän tätä ehdotusta ed. Sopasen ehdotukseksi. Ed. Mäkinen ed. Hjeltin kannattamana on ehdottanut, että 11 §:n 1 momentti hyväksyttäisiin niin kuuluvana, kuin se on työväensaiainvaliokunnan mietintöön liitetyssä ensimäisessä vastalauseessa. Kutsun tätä ehdotusta ed. Mäkisen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Mitä menettelyyn äänestyksessä tulee, niin olisi mielestäni ensin äänestettävä suuren valiokunnan 1 momentille ehdottaman muodon ja ed. Mäkisen ehdotuksen välillä. Kun näin on ratkaistu 1 momentin ja pykälän muoto tässä äänestyksessä, asetettaisiin vastakkain näin hyväksytty pykälä ed. Sopasen ehdotusta vastaan.

Ehdotettu menettely hyväksytään.

Puhemies: Otetaan ensin päätettäväksi 1 momentista.

Äänestykset ja päätös:

1) Ken tässä äänestyksessä hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Mäkisen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla.

Puhemies: Eduskunta on tässä äänestyksessä päättänyt hyväksyä suuren valiokunnan ehdotuksen ja ed. Mäkisen ehdotus on hylätty.

2) Ken hyväksyy 11 §:n sellaisena kuin se edellisellä äänestyksellä on päätetty, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Sopasen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 96 jaa- ja 84 ei-ääntä. Ed. Sopasenkin ehdotus siis on hylätty ja suuren valiokunnan ehdotus asiassa on hyväksytty.

12 §.

Keskustelu:

Ed. Mäkinen: Ehdotan tämän pykälän hyväksyttäväksi ensimäisen vastalauseen mukaan, kuitenkin niin, että suomalaisessa tekstissä kolmannella rivillä oleva sana voittamattomia muutettaisiin sanaksi erikoisia, jolloin se myös paremmin vastaa ruotsalaisen tekstin sanaa oafvisliga.

Ed. Juutilainen: Kannatan ed. Mäkisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu 12 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Mäkinen ed. Juutilaisen kannattamana ehdottanut että 12 §:n toinen momentti hyväksyttäisiin sellaisena kuin se on ensimäisessä vastalauseessa, kuitenkin niin muutettuna, että ensimäisessä vastalauseessa kolmannella rivillä oleva sana »voittamattomia» muutettaisiin sanaksi »erikoisia», joka sana ehdotuksen tekijän mielestä paremmin vastaa sanaa »oafvisliga».

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Ken hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen tässä kohden, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Mäkisen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä annetaan 96 jaa- ja 91 ei-ääntä. Ed. Mäkisen ehdotus siis on hylätty ja 12 § on hyväksytty suuren valiokunnan ehdotuksen mukaisesti.

13 §.

Keskustelu:

Ed. Hallstén: Koska ne väliajat, jotka tässä pykälässä mainitaan lain vahvistamisen ja sen voimaan astumisen välille, ovat siksi lyhyet, että tuskin käy mahdolliseksi sellaisissa liikkeissä, joissa tarvitaan tehdä suurempia muutoksia, saada ne suoritetuksi lakiehdotuksen säätämissä ajoissa, rohkenen ehdottaa ne jonkun verran pitennetyiksi. Edellisen ajan, joka on suuren valiokunnan ehdotuksessa 2 kuukautta, ehdotan muutettavaksi 6 kuukaudeksi ja myöhemmän määräyksen, joka valiokunnan ehdotuksessa on 6 kuukautta, yhdeksi vuodeksi.

Ed. Hänninen-Walpas: Minun mielestäni voitaisiin tämä laki kyllä saada voimaan suuren valiokunnan ehdotuksen mukaan, mahdottomia käytännöllisiä esteitä ei suinkaan tulisi, mutta että saataisiin kaikki porvarispuolueet hyväksymään yksimielisesti tämän lain, voitaisiin suostua siihen, että hiukan pitennettäisiin aikaa. Pyytäisin sentähden ehdottaa, että 2 kuukauden sijaan tulisi 3. Alku tulisi siis kuulumaan: »Tämä laki astuu voimaan kolmen kuukauden kuluttua sen vahvistamisesta».

Ed. Sopanen: Kannatan ed. Hallsténin tekemää ehdotusta.

Ed. Jalava: Pyydän kannattaa ed. Walpas-Hännisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu 13 §:stä julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Hallstén ed. Sopasen kannattamana ehdottanut, että 1 momentissa 1 rivillä oleva määräys »kahden kuukauden» muutettaisiin kuulumaan »kuuden kuukauden». Kutsun tätä ehdotusta ed. Hallsténin ehdotukseksi. Samassa kohdassa on ed. Hänninen ed. Jalavan kannattamana ehdottanut, että kahden kuukauden aika muutettaisiin kolmen kuukauden ajaksi. Kutsun tätä ed. Hännisen ehdotukseksi.

Edelleen on ed. Hallstén ed. Sopasen kannattamana ehdottanut, että samassa momentissa 3 rivillä oleva aikamäärä »kuudeksi kuukaudeksi» muutettaisiin »yhdeksi vuodeksi». Kutsun tätä ed. Hallsténin ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Puhemies: Mitä äänestykseen tulee, niin mielestäni olisi ensin äänestettävä ed. Hallsténin ensimäisen ehdotuksen ja ed. Hännisen ehdotuksen välillä ja siten haettava se ehdotus, joka on asetettava vastaesitykseksi suuren valiokunnan ehdotusta vastaan tässä kohden. Sitten olisi toimitettava äänestys ed. Hallsténin toisen ehdotuksen ja suuren valiokunnan ehdotuksen välillä.

Ehdotettu menettely hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Ken vastaesitykseksi suuren valiokunnan ehdotusta vastaan hyväksyy ed. Hännisen ehdotuksen, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on vastaehdotukseksi hyväksytty ed. Hallsténin ehdotus.

Äänestyksessä ovat »jaa»-äänet voitolla. Ed. Hallsténin ehdotus siis on hylätty ja vastaesitykseksi on hyväksytty ed. Hännisen ehdotus.

2) Ken hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen tässä kohden, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Hännisen ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat ei-äänet voitolla; eduskunta on päättänyt tässä kohden hyväksyä ed. Hännisen ehdotuksen.

Puhemies: Nyt on ratkaistava äänestyksellä ed. Hallsténin toisen ehdotuksen ja suuren valiokunnan muutetun ehdotuksen välillä.

3) Ken hyväksyy suuren valiokunnan ehdotuksen tässä kohden, äänestää »jaa»; jos »ei» voittaa, on ed. Hallsténin ehdotus hyväksytty.

Äänestyksessä ovat jaa-äänet voitolla; suuren valiokunnan ehdotus on tässä kohden tullut hyväksytyksi ja ed. Hallsténin puheenaoleva ehdotus on hylätty.

Lakiehdotuksen nimike hyväksytään.

Puhemies: Kun suuren valiokunnan ehdotusta ei ole muuttamattomana hyväksytty, palautetaan lakiehdotus suureen valiokuntaan ja asian toinen käsittely tulee jatkumaan.

Puhemies: Ehkä vielä voidaan esitellä eräitä seuraavia asioita, ellei vallan pitkä käsittely synny.

2) Ehdotus rangaistusten täytäntöönpanoa koskevan 19 p:nä jouluk. 1889 annetun asetuksen 4 luvun 2:n § muuttamisesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 15 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 9 valmistelevasti käsitelty edustajain Hultinin ja Branderin tekemä eduskuntaesitys n:o 7, joka sisältää ehdotuksen 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rangaistusten täytäntöönpanoa koskevan asetuksen 4 luvun 2 §:n muuttamisesta.

Puhemies: Asiassa sallitaan ensin keskustelu ja sitten ryhdytään tarkistamaan suuren valiokunnan ehdotusta yksityiskohdissaan.

Kun ei kukaan halua puheenvuoroa yleiskeskustelussa, päättää eduskunta ryhtyä heti yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

4 luvun 2 § sekä lakiehdotuksen alussa oleva johtolause ja lakiehdotuksen nimike esitellään ja hyväksytään järjestänsä suuren valiokunnan ehdotuksen mukaan.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Yhtiöiden ja yhdistysten maanhankintaoikeus.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 16 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä talousvaliokunnan mietinnössä n:o 7 valmistelevasti käsitelty edustajain Haatajan y. m. tekemä eduskuntaesitys n:o 18, joka tarkottaa erinäisten pykälien muuttamista 15 päivänä tammikuuta 1915 annetussa eräänlaatuisten yhtiöiden ja yhdistysten maanhankintaoikeutta koskevassa asetuksessa.

Puhemies: Asiassa sallitaan keskustelu ja sitten päätetään suuren valiokunnan ehdotuksesta. Mitä tulee suuren valiokunnan ehdotukseen sisältyvään toiseen ponteen, niin siitä tehdään päätös vasta kolmannessa käsittelyssä.

Keskustelu:

Ed. Haataja: Mielestäni ei olisi oikein, jos tämä asia sen tässä asteessa ollessa äänettömyydellä sivuutettaisiin niiden taholta, jotka ovat ryhtyneet asiata ajamaan siihen suuntaan kuin on tarkoitettu siinä esityksessä, joka on esillä olevan mietinnön aiheuttanut, vaan on tässäkin tilaisuudessa merkille pantava ja painostettava se suhtautuminen, joka on eduskunnan ja sen eri ryhmien taholta tähän kysymykseen nähden tullut.

Puutavarayhtiöiden maanhankinta on viime aikoina jatkunut siinä määrin, että, kuten talousvaliokunnan mietinnössä sanotaan, kahtena viime vuonna on yhtiöiden haltuun joutunut useampia tiloja, kuin milloinkaan ennemmin vastaavan ajan kuluessa. Mainittakoon tässä, että puuteollisuusyhtiöillä oli jo vuonna 1901 hallussaan tilaston mukaan maata kaikkiansa 572,739 hehtaaria. Siitä viljeltyä maata 26,260 hehtaaria Vastaavista luvuista nykyhetkellä ei ole täysin tarkkoja tietoja. Kuitenkin on julkisuudessa mainittu, että vastaava kokonaisala on nykyään noin 2 ½ miljoonaa hehtaaria, ja taholta, jota on pidettävä asiantuntevana, on lausuttu, että tämä tieto pitää ainakin osapuilleen paikkansa. Tätä tietoa voidaan siis nähdäkseni pitää kuvaavana siitä asiaintilasta, joka nykyhetkellä tässä asiassa vallitsee. Nämä luvut osoittavat, että puutavarayhtiöt ovat viimeisen puolitoistakymmenen vuoden kuluessa hankkineet omiksensa noin 2 miljoonaa hehtaaria maata. Jos kehitys käy edelleen samaan suuntaan ja samalla nopeudella, niin meillä alun toistakymmenen vuoden perästä on jälleen siirtynyt puutavarayhtiöiden haltuun entisten lisäksi maata ala, joka vastaa noin Mikkelin lääniä. Nykyisin puutavarayhtiöiden hallussa oleva maa-ala, 2 ½ miljoonaa hehtaaria, on hiukan isompi kuin Turun ja Porin lääni. On huomattava, että meillä ei suinkaan ole olemassa mitään takeita siihen, että kehitys ei kävisi samaan suuntaan kuin tähän saakka, vaan monet seikat viittaavat, että kehitys tulee olemaan entisen mukainen. Meidän on huomattava, että jo silloin, kun tätä kysymystä käsiteltiin vuoden 1908 toisilla valtiopäivillä, tuotiin esille ajatus, että puutavarayhtiöt eivät enään edelleen hanki maaomaisuuksia, koska niillä jo on niitä tarpeeksi ja koska ne eivät ole halukkaita enään sijoittamaan kapitaalia suuremmassa määrässä maaomaisuuteen. Kehitys senjälkeiseltä ajalta on osoittanut, että tämä edellytys oli aivan väärä. Ja jos samanlaisia edellytyksiä nykyään vallitsee, niin on tämä otettava niihin nähden huomioon. Sitä paitsi ovat edelleenkin olemassa ne monet yleiset seikat, jotka tähän asti ovat saaneet puutavarayhtiöt maaomaisuuksia hankkimaan, edelleenkin perusteena tällaiselle hankkimiselle. Mutta lisäksi

on mielestäni yhä uusiakin seikkoja tullut, jotka viittaavat siihen, että tällainen maanhankinta tulee yhä edelleen jatkumaan, ellei sitä voida saada jollain tavalla rajoitetuksi. Onhan huomattava muun muassa, että meillä on odotettavissa sodan jälkeen sellainen köyhä aika, jota emme ole aikaisemmin ensinkään voineet edellyttää, ja joka tulee maanviljelystäkin monessa suhteessa tiettävästi vaikeuttamaan. Näyttää siltä ja on nähdäkseni odotettavissa, että tämän köyhän ajan kuluessa meilläkin yhä edelleen tullaan myymään maaomaisuuksia rahaksi ja myymään niitä ennen kaikkea ulkomaalaisille ja saamaan sillä tapaa ulkomaalaista pääomaa maahan. Tällaisiin mahdollisuuksiin on nähdäkseni sitä suurempi syy, kun nyt on ryhdytty avaamaan tietä meidän keskuuteemme keinottelijoille, joilta ne ennestään ovat olleet suljettuja ja joita keinottelijoita on entistä enemmän täällä odotettavissa. Ja lisäksi on huomattava, että tällaiset mahdollisuudet ovat sitä suuremmat, kun naapurimaissa, Norjassa ja Ruotsissa, yhä enemmän laitetaan esteitä tällaiselle keinottelulle. Siellä on esteitä ennestään olemassa, mutta pyrkimykset ovat siihen suuntaan kulkemassa, että niitä entistä enemmän kehitetään. En siis voi puolestani muuta kuin todeta, että maaomaisuuksien edelleen joutuminen puutavarayhtiöiden omaksi on tulevaisuudessa ainakin yhtä suuressa määrässä ja vielä enemmän odotettavissa, kuin tähän saakka.

Meidän eduskuntamme on jo aikaisemmin asettunut sille kannalle, että viljeltyjen ja viljelyskelpoisten maiden sekä niiden viljelykseen tarpeellisten metsämaiden joutuminen puutavarayhtiöiden haltuun olisi estettävä. Jo vuonna 1908 se hyväksyi sitä tarkoittavan lain. On kuitenkin pantava merkille niiden voimain vaikutukselle, jotka tällaista lainsäädäntöä vastustavat, että tämä lainsäädäntö, joka siis hyväksyttiin jo vuonna 1908, saatiin laiksi vasta vuonna 1915 eli siis sen jälkeen kuin se oli 7 vuotta maannut senaatissa viheriän veran alla. Mitkä voimat tämän ovat vaikuttaneet, en tiedä, mutta se on seikka, joka on pantava merkille osoitteena niistä vaikeuksista, joita kysymyksen ajamisella meidän keskuudessamme on.

Lainsäädäntö saatiin kuitenkin voimaan vuonna 1915, mutta kokemus on osoittanut oikeaksi sen, mitä tätä lainsäädäntöä laadittaessa ennustettiin, nimittäin, että siinä on aukkoja, joista voidaan ajaa vaunuilla läpi. Nämä aukot eivät ole luettavat suinkaan niitten viaksi, jotka uuden lainsäädännön aikaansaamista silloin ajoivat. Päinvastoin asetus, jos se olisi heidän ehdotuksensa mukaan laadittu, olisi estänyt sellaisten sisaryhtiöiden perustamisen, joita nyt puutavarayhtiöt ovat perustaneet hankkiaksensa niitten nimiin maa-omaisuuksia, ja lisäksi se olisi ulottanut estävät määräykset myös erinäisiin yksityisiin henkilöihin, jota myös oli vuonna 1908 asiaa jyrkempään suuntaan ajavien taholta nimenomaan ehdotettu. Äärimmäinen vasemmisto ja äärimmäinen oikeisto pitivät silloin huolta siitä, että asetus silloin ei tullut tähän muotoon, vaan tuli sellaiseksi kuin se nykyään on. Ja siten olemme tulleet nyt siihen onnettomaan tilaan, että lakia yhteiskunnan silmäin edessä kaikkein tieten julkisesti kierretään, että asiassa ilmenee oikeuden hoidon alalla suuri sekasorto ja että ennen kaikkea eduskunnan ennen hyväksymän lain tarkoitus ei tule saavutetuksi. Tämä on tilanne, joka on kaikille yhteiskunnallisia ja taloudellisia kysymyksiä seuraaville kansalaisille tunnettu. Se on myös tilanne, josta sanomalehdet ovat yhtä mittaa puhuneet ja, voi sanoa, poikkeuksetta paheksuneet. Ympäri maan ovat myös kansalaiset lausuneet vaatimuksia tällaisen olotilan poistamisesta. Olisi niin ollen ollut odotettavissa, että näillä valtiopäivillä olisi pyritty mahdollisimman kiireellisesti saamaan asiassa parannus aikaan. Puheenaolevan asian käsittely jo lähetekeskustelussa sekä samoin esillä oleva mietintö ja se kokemus, joka on ollut vastaavien kysymysten käsittelystä maatalousvaliokunnassa, osoittaa kuitenkin, ettei eduskunnan nykyisellä enemmistöllä ole tällaisen uudistuksen aikaansaamiseen mitään halua. Asian toisessa käsittelyssä tahdottiin tämä sosialistien taholta kieltää. En voi olla tämän johdosta mainitsematta, että nähdäkseni vasemmisto oli vuoden 1908 toisilla valtiopäivillä tässä asiassa rehellisempi kuin mitä se nyt on ollut. Silloin, kuten valtiopäiväpöytäkirjat nimenomaan osottavat, sanottiin sosialidemokraattiselta taholta suoraan, että he ottavat asian osaksi metsänhoidon ja osaksi taktiikan kannalta eivätkä niiltä lähtien katso täydellistä kieltolakia suotavaksi. Nyt sitä vastoin tuotiin siltä taholta asian toisessa käsittelyssä esiin verukkeita asian huonon tuloksen perustelemiseksi. Ainoastaan yksi puhuja rehellisesti lausui, että sosialidemokraattinen puolue tulee kyllä aikanaan esittämään niin radikaalisen ohjelman, etteivät porvarit voi sitä hyväksyä, vaan äänestävät sen yli vaalien. Tämä oli nähdäkseni rehellistä puhetta, mutta se osoittaa samalla, että sosialidemokraatit aikovat tässä samoin kuin monessa muussa kysy-

myksessä ainoastaan näennäisesti ajaa asiaa, mutta itse asiassa sen estävät laatimalla ohjelman, josta etukäteen tietävät, että se ei voi tulla hyväksytyksi.

Maaseudun laajat väestökerrokset odottavat, että tässä asiassa saataisiin jotakin aikaan ja että heidän etujansa todella ajettaisiin sillä tavalla, kuin asian laatu vaatii. Meidän on huomattava, että parannusta tässä kohden eivät suinkaan odota ainoastaan maanomistajat, vaan myös tilaton luokka. Ne tilattoman väestön piirit, jotka ovat tilaisuudessa puutavarayhtiöiden maanhankintaa seuraamaan, näkevät, että se maaomaisuus, jota he hartaasti haluaisivat omakseen, sen sijaan, että se pysyisi maataviljelevän väestöluokan omana ja jakaantuisi yhä useampien kesken, kerääntyy entistä enemmän yksiin käsiin ja vielä sellaisiin käsiin, joissa se näyttää olevan auttamattomasti heiltä ja maanviljelykseltä mennyt. Meidän on huomattava, että nykyään kuuluu puutavarayhtiöille 12 % yksityismaitten koko pinta-alasta. Tällaisen maa-alan joutuminen yhtiöitten haltuun tietää siis, että koko meidän maaomistajaluokastamme on niin suuren osan maanviljelijät joutuneet tiloiltaan pois tilattoman väestön luokkaan. Kun lisäksi otetaan huomioon, että yhtiöt ovat usein häätäneet torpparinsa ja jättäneet ainoastaan yhden vuokramiehen tilaa hoitamaan, mikäli sitä yleensä on hoidettu, on selvää, että se väestön osa on suuri, joka on joutunut yhtiöitten mailta suorastaan pois. Ne lukuisat prosessit, jotka on pantu vireille tilankauppojen purkamiseksi, osoittavat selvästi, miten tämä tilansa luovuttanut väestö myöhemmin näitä tiluksia katsoo ja ne lukuisat lausunnot maataviljelevän väestön taholta, joita on asiassa tuotu esille osaksi sanomalehdistössä, osaksi kokouksissa, osoittavat, mitä maaseutulaiset yleensä tästä asiasta ajattelevat. Tällä eduskunnalla ei kuitenkaan ole ollut tälle väestölle muuta tarjottavaa kuin laiha lausunto siitä, että asiassa olisi jotakin tehtävä. Tämä on nähdäkseni tässä yhteydessä pantava merkille.

Samoin en voi olla mainitsematta ja tässä yhteydessä merkille panematta, että meidän nykyisellä hallituksellamme, jossa on sosialidemokraattinen enemmistö, ei myöskään ole ollut asiassa mitään tälle eduskunnalle esitettävää. Sen jäsenet ovat vanhoja yhteiskunnallisia toimihenkilöitä, jotka varmasti tuntevat nykyisen olotilan epäkohdat. He tietävät, että lakia kierretään, että tilattoman väestön luku yhtiöitten maanostojen kautta lisääntyy ja että kysymys on niin hyvin yhteiskunnallista kuin taloudellista järjestelyä kaipaava. On huomattava, että tieto julkisesta lain kiertämisestä on yksistään sellainen, joka velvottaisi hallituksen kiireellisesti asiassa jotakin tekemään, mutta hallitus vaikenee. Minä en tahdo ruveta etsimään syitä siihen enkä arvailemaan, ovatko ne samat, jotka asiassa tuotiin esille sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän taholta asiaa käsiteltäessä vuonna 1908. Riittää vain, että totean sen käsityksen, joka on asian osaksi hallituksen taholta tullut. Minä luulen, että aihetta alotteen aikaansaamiseen ei olisi varmasti puuttunut.

En voi olla vielä mainitsematta eräästä puolesta asiaa. Niinhyvin talousvaliokunnassa kuin eduskunnassa on tuotu esille, että kun asiaa ei ole tutkittu, niin sitä ei ole voitu vielä ratkaista. Tämän johdosta on huomautettava, että meillä on asiassa olemassa jotain parempaakin kuin tutkimuksia, nimittäin se kokemus, joka on Norjassa ja Ruotsissa vastaavasta lainsäädännöstä saavutettu. Erityisesti on huomioonotettava kokemukset Ruotsista, jossa vastaava laki on ollut voimassa vuodesta 1896 ja jossa pantiin muudan vuosi sitten toimeen virallinen tutkimus lain vaikutuksesta. Se osoitti nimenomaan kokemukset hyviksi eikä siellä ole kysymystäkään lain poistamisesta, vaan päinvastoin sen ulottamisesta moniin sellaisiin maakuntiin, joita se ei ole alkuaan koskenut. Paitsi tällaisia arvokkaita tietoja on meillä sitäpaitsi olemassa asiasta jo v. 1906 julaistu komitean mietintö sekä sitäpaitsi erikoisia tutkimuksia, esimerkiksi Pihtiputaan kunnasta, jossa yhtiöiden hallussa on enemmän kuin puolet kunnan maaomaisuudesta. Myös tiedetään ja on yleensä kaikille tunnettua, että maaomaisuuksia on joutunut yhtiöille monin verroin se määrä, mitä niillä oli 10 vuotta sitten. Niinollen on kyllä olemassa pohjaa lainsäädännölle asiassa, jos sitä tahdotaan käyttää. Mutta jos taktilliset syyt eivät lainsäädäntöön ryhtymistä salli, niin on luonnollisesti mahdollisuus vetäytyä verukkeiden taakse, vaikka tiedetään selvästi, etteivät mitkään tutkimukset voi sellaista lainsäätämishalua parantaa.

En ole tahtonut ryhtyä tässä yksityiskohtaisesti käsittelemään niitä syitä, jotka vaativat puutavaraliikkeiden maanhankinnan rajoittamista. Olen vain katsonut tarpeelliseksi saada entistä täydellisemmin merkitä ja oikeaan valoon saattaa sen suhtautumisen, joka asian osaksi on näillä valtiopäivillä tullut. Se suhtautuminen on mielestäni valitettavaa, ja samoin se tulos, johon asiassa on tultu. Kuiten-

kaan ei, niinkuin aikaisemmin olen maininnut, voida parempaa tulosta enään näillä valtiopäivillä saada, ja ollaan niin ollen pakotetut siihen tyytymään.

Ed. Sjöstedt-Jussila: Yhtenä kysymyksessä olevan alotteen allekirjoittajista olisin suonut, että niin talous- kuin suuri valiokuntakin olisivat esitysehdotusta käsitellessään tulleet ehdotettuun lakiin nähden suotuisampaan tulokseen, varsinkin kun talousvaliokuntakin myöntää, että »asian sekä yhteiskunnallinen että taloudellinen merkitys on erittäin suuri». Minusta yhteiskunnan terveen kehityksen kannalta ei ole suotavaa, että elintarvetuotanto ja se itsenäinen maalaisasutus, mikä aikojen kuluessa on syntynyt, vähenee, joka tapahtuu silloin kun tila tilan jälkeen siirtyy pois varsinaiselta maanviljelykseltä tyydyttämään vain niitä pyrkimyksiä ja mielihaluja, joita silmällä pitäen yhtiöt taloja ostavat. Ja onhan luonnotonta, että on jo lukuisasti pitäjiä, joissa suurin osa maasta on yhtiöiden hallussa, joista talonpoikaisasutus on häviämässä, sillä yhteiskunnallisten rasitusten vuosi vuodelta kasvaessa ja veronmaksukykyisten luvun vähetessä, käy jälelle jääneiden maksajain verotaakka sitä suuremmaksi ja näin ollen voi käydä kunnan terveen kehityksen ja edistyksen ehkäisijäksi. Kun eduskunnan aikaisemmin hyväksymä asetus ei ole kyennyt ehkäisemään mainitunlaisia maanvaltauksia, vaan on antanut aihetta erilaiselle tulkinnalle ja jättänyt monia aukkoja sen kiertämiselle, olisi asetuksen muutos ollut tarpeellinen, että tällaiset väärinkäytökset olisi voitu ehkäistä ja lain tarkoitus todella tullut saavutetuksi. Kun näin ei ole käynyt, toivon, että hallitus heti ryhtyisi tarmokkaisiin toimiin lain kiertämisen ehkäisemiseksi.

Ed. Luopajärvi: Tätä asiaa ensimäisessä käsittelyssä käsiteltäessä minä yhtenä ehdotuksen allekirjoittajista lausuin sen toivomuksen, koska asianomainen valiokunta ei ollut nähnyt olevan syytä ottaa lakiehdotusta asiallisen käsittelyn alaiseksi ja tulla siinä suhteessa myönteiseen tulokseen, että suuri valiokunta olisi asiaan suhtautunut sillä tavoin, että esityksessä ajettu tarkoitus olisi saavutettu. Nyt kuitenkin, kun asia on palannut suuresta valiokunnasta, on sen käsittely käynyt silla tavalla, että suuri valiokunta on katsonut olevan ainoastaan syytä ryhtyä asianomaisen valiokunnan mietintöön.

Kun ed. Haataja, joka tämän esitysehdotuksen on pääasiassa suunnitellut, lausunnossaan nyt pohjaksui siihen, ettei katsonut voivansa tehdä enään ehdotusta asian korjaamiseksi tällä kertaa, niin en minäkään katso voivani esittää asian toivomaani suuntaan nyt pitemmälle jatkamista. Kuitenkin lausun uudestaan valittelun siitä, että näin tärkeätä kysymystä eduskunnassa kohdellaan sillä tavoin kuin tässä on tapahtunut. Se valaiseva lausunto, ne asiatiedot, joita ed. Haataja äskeisessä lausunnossaan esitti, minusta sen lisäksi, mitä asiassa ennen on esiintuotu, aivan liian hyvin todistavat, kuinka kipeän tarpeen vaatima tämän lakiehdotuksen läpiajaminen olisi ollut. Ja toivon, että eduskunta, kun, niinkuin varmasti uskon, tämä kysymys seuraavien valtiopäivien aikana uudestaan esille tuodaan, silloin suhtautuu siihen myönteisemmällä tavalla.

Ed. Juutilainen: Minun ääneni ei tuolta takaa kunnolleen kuulu pöytäkirjureille, jonka vuoksi tulin lyhyttäkin puheenvuoroa tänne käyttämään. Meidän maassamme on pikkuviljelijöitä verrattain paljon olemassa. Kokonaisia maakuntia on, joissa maanviljelijät kaikki ovat pikkuviljelijöitä, ja yleensä valtion suurisuuntaiset maanasutustoimet ovat tähdänneet pikkuviljelyksen lisäämiseen, talonpoikaisviljelyksen lisäämiseen. Nyt kuitenkin talonpoikaisviljelystä uhkaa kahdelta taholta suuri vaara, nimittäin: tukkiyhtiöiden taholta ja meidän maassamme nykyään vallassaolevan enemmistöpuolueen taholta. Jo viime kerralla mainitsin eräitä lausuntoja, joita maamme enemmistöpuolueen taholta on talonpoikaisviljelysta vastaan lausuttu, silloin, kun tukkiyhtiöitten menettely on ollut maassamme arvostelun alaisena.

Viime helmikuun 13 päivänä kirjoitti »Työmies» artikkelin, jossa kysytään: »Voidaanko talonpoikaisuutta säilyttää maassamme». Kirjoittajana on Aatto Siren. Siinä tullaan siihen lopputulokseen, että talonpoikaisviljelys ei ole mahdollinen säilyttää.

Sanotaan näin: »Talonpoikaisviljelyksen säilyttäminen siis ylipäänsä on mahdoton, se kun taloudellisen rappeutuneisuutensa vuoksi on kykenemätön itse pitämään itseään pystyssä». Sitten kirjoitus loppuu näin: »He saavat nähdä, että kannantavesi ei kaivossa pysy ja että kun talonpoikaisuuden alta on pohja luistanut pois, ei myöskään talonpoika ole hengissäpidettävissä». Tällaisia lausuntoja annetaan siltä taholta Suomen talonpoikaa ja häntä suojaavia toimenpi-

teitä vastaan, ja sen vuoksi ei ole ollenkaan ihme, että tämä esilläoleva mietintö on sen laatuinen kuin se nyt on (Vasemmalta: Entä maalaisliiton vastaus?). Minä en tahdo tässä sen pitemmältä jatkaa, merkitsen vain sen, että sosialidemokraattien äänestäjissä on suuri joukko sellaisia talonpoikia, joita he sanovat ei voitavan enään hengissä pitää.

Ed. Mäki: Minä vain suuresti ihmettelen sitä, että ed. Haataja on täällä taas juhlallisesti esiintynyt asiansa puolesta eikä hän tällä kertaa ole tutkimuksen kannalla, jota hän tavallisesti muissa asioissa, esimerkiksi maatalousvaliokunnassa, on valmis suosittelemaan. Vaikka tässä mietinnössä on osotettu, että hänen laatimansa alote on puutteellinen, siis asia kaipaa tutkimusta eräissä suhteissa, niin voisi mietinnön hyväksyä, jotta ed. Haataja voisi vastaisuudessa paremmin muodostaa eduskuntaesityksensä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa ei ole mitään vastaehdotusta tehty käsittelynalaisena olevaa suuren valiokunnan ehdotusta vastaan. Eduskunta päättänee sen hyväksyä?

Suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään.

Asian toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Lisätyn tarkastuksen ja valvonnan aikaansaamista vankeinhoidossa

tarkoittavan, ed. Hultinin tekemän anomusehdotuksen n:o 16 johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 10, joka viime perjantaina täysi-istunnossa pantiin pöydälle, esitellään ainoaan käsittelyyn.

Puhemies: Valiokunnan ehdotus on mietinnön 2:lla sivulla.

Keskustelu:

Ed. Hultin: Alotteentekijänä tässä asiassa pyydän vain lyhyesti huomauttaa, että olen valiokunnan päätökseen tyytyväinen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Vastaehdotusta ei ole tehty, joten eduskunta päättänee hyväksyä valiokunnan ehdotuksen.

Valiokunnan ehdotus hyväksytään.

Puhemies: Asia on loppuun käsitelty.

Uusi jäsen valtiovarainvaliokuntaan.

Puhemies: Valitsijamiehiltä on saapunut eräs kirjelmä:

Sihteeri lukee:

Suomen Eduskunnalle.

Suomen Eduskunnan valitsijamiehet saattavat täten kunnioittaen Eduskunnan tietoon, että kuluvan heinäkuun 4 päivänä pidetyssä Eduskunnan istunnossa valtiovarainvaliokunnan jäsenyydestä vapautetun ed. Lillen sijaan on valitsijamiesten tänään pidetyssä kokouksessa valtiovarainvaliokunnan jäseneksi yksimielisesti valittu ed. Isaksson.

Helsingissä, heinäkuun 4 päivänä 1917.

Suomen Eduskunnan valitsijamiesten puolesta:

A. Listo.

Anton Huotari.

Puhemies: Mitä tulee seuraavaan istuntoon, on ilmoitettava, että täksi päiväksi, siis torstaiksi, jo ilmoitettua istuntoa ei tulla pitämään. Seuraava istunto on ensi perjantaina k:lo 2 päivällä. Samana päivänä on myöskin suunniteltu pidettäväksi toinen istunto k:lo 7 i. p.

Täysi-istunto päättyy k:lo 1.30 yöllä.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Iivar Ahava.